

Leraren over het bevoegdheidsstelsel

Onderzoek onder
leraren in het po,
so, vo en mbo over
bevoegdheden

September 2020

Leraren over het bevoegdheidensstelsel

Onderzoek onder leraren
in het po, so, vo en mbo
over bevoegdheden

Inleiding

Het bevoegdheidsstelsel bepaalt aan welke groepen leerlingen een leraar les mag geven na de lerarenopleiding. Er zijn nu in principe twee typen leraar: de groepsleraar, zoals de pabo-opgeleide, en de vakleraar, zoals eerste en tweedegraads docenten en de zij-instromers in het mbo.

In 2018 heeft de Onderwijsraad de minister geadviseerd om de bevoegdheden en het opleiden van leraren in het po, vo en mbo drastisch te wijzigen¹. De aannahme hierbij was dat het verhogen van de inzetbaarheid en mobiliteit van leraren het leraarschap aantrekkelijker zou maken en een oplossing zou zijn voor het lerarentekort. Begin 2020 heeft Regioplan een adviesrapport geschreven over aanpassingen in het bevoegdheidsstelsel voor het voortgezet onderwijs². De Onderwijsraad en Regioplan introduceren, naast de groeps- en de vakleraar, een nieuw type leraar: de clusterleraar. Dit is een leraar die opgeleid wordt om les te geven in meerdere verwante vakken, zoals talen, exacte vakken of maatschappelijke vakken. Een clusterleraar heeft daarmee meer diepgaande kennis dan een groepsleraar, maar minder diepgaand dan een vakleraar.

Via de Landelijke werkgroep bevoegdheden (vo) zijn de onderwijsvakbonden AOb, CNV Onderwijs en FvOv betrokken geweest bij het rapport van Regioplan. Alvorens stelling te nemen over de adviezen uit dit rapport is afgesproken om breed onder leraren in het vo te peilen hoe zij denken over verschillende denk- en oplossingsrichtingen uit dit rapport.

Echter, bijna gelijktijdig met de publicatie van het rapport heeft de minister de commissie Onderwijsbevoegdheden onder leiding van Paul Zevenbergen geïnstalleerd met de opdracht om, in lijn met de adviezen van de Onderwijsraad, tot een voorstel te komen om het bevoegdheidsstelsel voor po, vo en mbo aan te passen en de lerarenopleidingen daarop te laten aansluiten. De voorziene peiling onder leraren in het vo is daarom uitgebreid tot een peiling onder leraren in het po, vo, en mbo. Doel van deze peiling is om het standpunt van leraren duidelijk over het voetlicht te brengen in de discussie over bevoegdheden en met name richting de commissie onderwijsbevoegdheden, de minister en de Tweede Kamer. Dit rapport beschrijft de uitkomsten van deze peiling.

In juni 2020 is daarom een enquête gestuurd aan alle leden van de AOb, CNV Onderwijs, de FvOv, Platform VVVO en FNV O&O die werkzaam in het po, vo en mbo. Verder is de link van de enquête gedeeld op verschillende social media, om ook leraren te bereiken die geen lid zijn van een van deze vakbonden. Daarnaast is er een aparte enquête gemaakt voor lerarenopleiders die verspreid is via lerarenopleiders die lid zijn van een van de vakbonden.

¹ *Ruim baan voor leraren. Een nieuw perspectief op het leraarschap.* november 2018, Onderwijsraad.

² *Naar een stelsel met toekomst. Bouwstenen voor een toekomstbestendig bevoegdheidsstelsel voortgezet onderwijs* januari 2020, Regioplan, ECBO & Leeuwendaal.

In de enquête zijn vragen gesteld over de gevolgde opleiding en bevoegdheden. Leraren hebben alleen de vragen en stellingen van de eigen sector voorgelegd gekregen. Hierbij is de volgende verdeling in sectoren gemaakt:

- primair onderwijs, exclusief het speciaal basisonderwijs
- speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs
- voortgezet onderwijs, inclusief vavo en exclusief praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs
- middelbaar beroepsonderwijs, inclusief bedrijfsopleidingen en exclusief vavo.

Inhoud

Inleiding	5
Samenvatting	8
Respons	11
Primair onderwijs	13
Hoe goed heeft de opleiding voorbereid op het werken in de verschillende groepen?	13
Welke leraar voor welke groep?	14
Welke leraar voor welk kerndoel?	14
Brede bevoegdheden versus differentiatie	15
Open opmerkingen	19
Speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs	20
Hoe goed heeft de opleiding voorbereid op het werken in de verschillende groepen?	20
Welke leraar voor welke doelgroep?	22
Welke leraar voor welk kerndoel?	22
Een aparte bevoegdheid voor het speciaal onderwijs	23
Brede bevoegdheden versus differentiatie	23
Open opmerkingen	24
Voortgezet onderwijs	26
Hoe goed heeft de opleiding voorbereid op het werken in de verschillende groepen?	26
Welke leraar voor welk(e) schoolsoort/-niveau?	29
Brede bevoegdheden versus differentiatie	29
Teambevoegdheid	30
Open opmerkingen	31
MBO en bedrijfsopleidingen	33
Hoe goed heeft de opleiding voorbereid op het werken als docent?	33
Welke docent voor welk schoolniveau	34
Inzetbaarheid in vakken/beroepen/opleidingen	35
Brede bevoegdheden versus differentiatie	36
Open opmerkingen	37
Lerarenopleiders	40
Hoe goed bereidt de opleiding voor op het werken in de verschillende groepen?	40
Welke leraar voor welk(e) schoolsoort/-niveau?	42
Brede bevoegdheden versus differentiatie	43
Teambevoegdheid	44

Samenvatting

Geen grote stelselwijzigingen, wel aandacht voor specifieke groepen leerlingen en verbetering van de opleidingen

Overall geven leraren aan grote waarde te hechten aan de bevoegdheden die ze nu hebben waarmee ze in principe breed inzetbaar zijn in het onderwijs. De meeste leraren zijn ofwel inzetbaar in het gehele po én delen van het so en vo, ofwel in het hele vo en mbo én vakgebieden binnen het po en so. De voordelen van een sterke differentiatie door smallere bevoegdheden weegt in hun ogen niet op tegen de voordelen van deze brede inzetbaarheid. In het stelsel zien leraren echter drie deelsectoren waar het wél knelt: groep 1 en 2 van het po, het speciaal onderwijs en het praktijkgerichte onderwijs in het vmbo en mbo. Voor deze gebieden zou binnen het stelsel aparte aandacht moeten komen.

Verder zien leraren dat er voor de knelpunten in het stelsel veel winst te behalen via de opleidingen: de huidige opleidingen bereiden leraren onvoldoende voor op het onderwijs in de drie hierboven genoemde deelsectoren. Daarnaast zou er binnen de opleidingen ook meer aandacht moeten zijn voor het lesgeven aan vmbo basis en kader, de entreeopleidingen in het mbo en voor passend onderwijs in het po.

Hoe goed bereidt de opleiding leraren voor?

Pabo

Leraren die de pabo, de academische pabo of het zij-instroomtraject po hebben gevolgd vinden dat hun opleiding hen voldoende bagage heeft gegeven om te werken in de groepen 3 tot en met 8 van het po maar in mindere mate in groep 1 en 2. Leraren met een pabo-achtergrond die in het vo werken, vinden dat hun opleiding hen voldoende bagage gegeven heeft om te werken in het vmbo, de onderbouw van de havo en de vavo vmbo en schakelklassen. In het mbo voelen docenten met een pabo-achtergrond zich vooral goed toegerust om les te geven in niveau 2, 3 en 4 en een stuk minder in het entreeniveau. In het sbo, so, vso en pro vindt de meerderheid van de leraren dat hun pabo-opleiding hen onvoldoende bagage gegeven heeft om te werken met deze doelgroepen.

Klos, kweekschool en pedagogische academie

Leraren die in het po werken en de klos, kweekschool of de pedagogische academie hebben gevolgd vinden dat ze voldoende bagage hebben gekregen om te werken in alle groepen van het po. Docenten met dezelfde opleidingsachtergrond die werkzaam zijn in het mbo voelen zich goed voorbereid op het werken in niveau 1 en 2 van het mbo en voelen zich zelfs beter toegerust voor deze niveaus dan de andere mbo-docenten. Ze vinden echter, net als mensen met een pabo-achtergrond, dat ze onvoldoende bagage hebben gekregen voor het werken in het speciaal- en praktijk-onderwijs.

Eerste en tweedegraads lerarenopleidingen

Leraren die een tweedegraads lerarenopleiding gevolgd hebben vinden met name dat ze voldoende bagage gekregen hebben om te werken in het vmbo, de onderbouw havo-vwo en de vavo vmbo. Leraren die een eerstegraads hbo-lerarenopleiding hebben gevolgd voelen zich het beste voorbereid op de gemengde en theoretische leerweg van het vmbo, havo, vwo en vavo. Leraren met een universitaire eerstegraads lerarenopleiding voelen zich het beste voorbereid op het werken in havo, vwo en vavo.

Binnen het mbo bereiden de eerste- en tweedegraads lerarenopleidingen het beste voor om les te geven in niveau 3 en 4. Ze bereiden redelijk voor op het werken in niveau 2 en het minst op het lesgeven in het entree-niveau.

Passend onderwijs

Leraren in het po met een pabo-achtergrond voelen zich over het algemeen onvoldoende voorbereid op het geven van passend onderwijs. Uitzondering hierop vormt de academische pabo. Opvallend genoeg voelen leraren met een pabo-achtergrond zich in het vo over het algemeen wél goed voorbereid op het geven van passend onderwijs. Dit in tegenstelling tot de leraren die een andere opleiding gevolgd hebben. In het mbo voelen alle docenten zich goed voorbereid om passend onderwijs te geven. Ook hier zijn de docenten met een pabo-achtergrond het meest positief.

Welke leraar voor welke doelgroep?

Groepsleraar

Leraren vinden dat in alle groepen van het primair, speciaal en praktijkonderwijs een groepsleraar voor de klas zou moeten staan. Daarnaast vinden ze dat een groepsleraar ook gewenst is in de onderbouw van het vmbo basis en kader en in de entreeopleidingen van het mbo. Deze groepsleraar kan in principe onderwijs geven in alle kerndoelen, met uitzondering van het bewegingsonderwijs en de kunstvakken. Hiervoor gaat de voorkeur sterk uit naar een vakleerkracht. Voor Engels worden evenveel waarde gehecht aan een groeps- als aan een vakleraar.

Vakleraar

Een vakleraar wordt als belangrijkste type leraar gezien in het gehele vo en mbo met uitzondering van de onderbouw vmbo basis en kader en het entreeniveau. In deze niveaus is de vakleraar weliswaar ook belangrijk, maar dan in vergelijkbare mate met een groeps- en/of clusterleraar. Daarnaast wordt de vakleraar substantieel belangrijker gevonden in het praktijkonderwijs, de uitstroomprofielen arbeidsmarkt en vervolgonderwijs van het vso, naast een groepsleraar die voor deze doelgroepen ook van groot belang is. Een vakleraar is volgens de respondenten ook belangrijk, zij het in mindere mate, in het uitstroomprofiel dagbesteding van het vso en in de clusters 1 en 4 van het so.

Clusterleraar

Een clusterleraar, een leraar die opgeleid wordt om les te geven in meerdere verwante vakken, zou met name meerwaarde kunnen hebben in het vmbo basis en kader, de onderbouw van de gemengde en theoretische leerweg van het vmbo en in de entreeopleidingen van het mbo. Daarnaast zou de clusterleraar een redelijke, maar veel minder grote rol kunnen spelen in de rest van het mbo en de bedrijfsopleidingen, naast de vak- en de groepsdocent.

Brede bevoegdheden versus differentiatie

Brede bevoegdheden

In alle sectoren hechten leraren veel waarde aan de mogelijkheden die hun huidige bevoegdheid geeft om binnen de eigen sector en vaak ook over sectoren heen te kunnen werken. Ze vinden een smallere inzetbaarheid, waarbij de eigen keuzevrijheid wordt ingeperkt, ongewenst en vinden differentiatie in bevoegdheden niet per se aantrekkelijk voor het leraarschap. Ook opleiders zijn geen voorstander van smallere bevoegdheden, meer differentiatie en de daarmee gepaard gaande smallere inzetbaarheid.

Alleen in het po zien leraren over het algemeen voordelen van differentiatie. Dit geldt met name voor leraren in groep 1 en 2. Maar ook in het po lijkt dat niet op te wegen tegen de behoefte aan een brede bevoegdheden. Leraren willen regie over hun eigen inzetbaarheid en willen daar een zo breed mogelijke keuze in hebben.

Differentiatie

Op drie vlakken is het aantal leraren dat vóór differentiatie is beduidend groter dan de groep die daar niet voor is. Ze zien een aparte bevoegdheid zitten voor:

- groep 1 en 2 van het po
- het speciaal onderwijs en
- het praktijkgerichte onderwijs in het vmbo en mbo.

De eerste en tweedegraads lerarenopleiders zijn het met de leraren eens dat aparte aandacht voor het speciaal onderwijs en het praktijkgerichte onderwijs gewenst is. Zowel bij leraren als bij opleiders is een meerderheid geen voorstander van aparte bevoegdheden voor groep 7 en 8 van het po, het 10-14 onderwijs, de eerste twee leerjaren van het vo of het mbo. Naast een aparte bevoegdheid kan ruim de helft van de leraren zich niet vinden in de teambevoegdheid als oplossing voor het vakoverstijgend onderwijs in de eerste twee leerjaren van het vo en voor het 10-14 onderwijs. Een kwart tot een derde van de leraren ziet dit wel als gewenste oplossing.

Speciaal onderwijs

De aandacht die gevraagd wordt voor het speciaal onderwijs wordt onderschreven door het feit dat de leraren die daar werkzaam zijn aangeven dat de huidige lerarenopleidingen over het algemeen niet voldoende bagage geven om te werken met de specifieke doelgroepen. Als er een aparte bevoegdheid voor het speciaal onderwijs komt, dient deze bevoegdheid te gelden voor zowel het speciaal basisonderwijs, het speciaal onderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs als het praktijkonderwijs.

Mbo: inzetbaarheid koppelen aan vakspecifieke achtergrond

Mbo-docenten en lerarenopleiders vinden dat het voor het mbo wenselijk is om de huidige mogelijkheid om in alle vakken/beroepen/opleidingen te kunnen worden ingezet, ongeacht hun vakspecifieke achtergrond, wettelijk te beperken tot bepaalde clusters van vakken/beroepen/opleidingen. Dit betekent dat een docent alleen mag lesgeven in het cluster van verwante vakken/beroepen/opleidingen waarvoor hij of zij is opgeleid.

Respons

De enquête is ingevuld door 14.346 leraren uit po, so, vo en mbo.

Deze leraren zijn lid van de volgende onderwijsvakbonden en/of vak-/beroepsverenigingen:

- AOb: 8125 (57%)
- CNV: 4022 (28%)
- Lerarencollectief: 1045 (7%)
- FvOV ((KVLO, LBBO, Levende talen, NVLF, NVO, NVON, NVOP, NVORWO, NVS-NVL, NVVW, UNIENFTO, VLS, VONKC): 1353 (10%)
- FNV Onderwijs en Onderzoek: 213 (1%)
- Platform VVVO ((I&I, KNAG, NVLM, NVVW, VLN, VOLG, VDSN, VECON, VGN, VFVO): 156 (1%)
- Geen lid van een onderwijsvakbond en/of vak-/beroepsvereniging: 892 (6%)

De leraren zijn als volgt verdeeld over de onderwijssectoren:

- regulier primair onderwijs, exclusief sbo: 43% (n=6088)
- speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs: 9% (n=1269)
- voortgezet onderwijs, exclusief pro en vso: 37% (n=5312)
- mbo en bedrijfsopleidingen: 9% (n=1261)

De enquête voor opleiders is ingevuld door 79 lerarenopleiders.

Primair onderwijs

De respondenten uit het po werken in de volgende groepen:

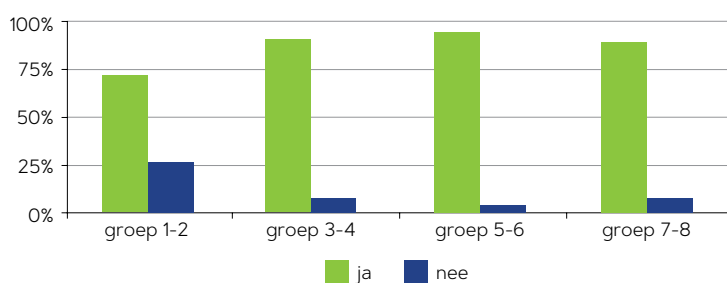
groep 1/2	1257
groep 3/4	1511
groep 5/6	1551
groep 7/8	1619
geen eigen groep	912

Hoe goed heeft de opleiding voorbereid op het werken in de verschillende groepen?

68% van de leraren heeft de pabo gevolgd, 24% de klos/kweekschool/pedagogische academie, 2% het zij-instroomtraject en 1% de academische pabo. De overige 5% heeft andere opleidingen gevolgd, zoals een eerste of tweedegraads lerarenopleiding of een lerarenopleiding kunstvakken of lichamelijke opvoeding. 25% heeft naast deze opleiding nog een andere lerarenopleiding gevolgd.

Voor de groepen 3 tot en met 8 vindt 90% of meer van de leraren dat de opleiding hen voldoende bagage heeft gegeven om te werken in deze groepen. Voor groep 1 en 2 ligt dit met 72% een stuk lager. Uitgesplitst naar opleiding, valt op dat leraren die de klos, kweekschool of pedagogische academie hebben gevolgd vinden dat ze voldoende bagage hebben meegekregen voor alle groepen (90% en meer). Leraren die de pabo, academische pabo of het zij-instroomtraject gevolgd hebben, voelen zich goed toegerust om les te geven in groep 3 tot en met 8 (85% of meer), maar voelen zich een stuk minder goed toegerust om les te geven in groep 1 en 2 (54%-65%).

Grafiek 1: 'Mijn opleiding heeft me voldoende bagage gegeven om te werken in de volgende groepen van het primair onderwijs'

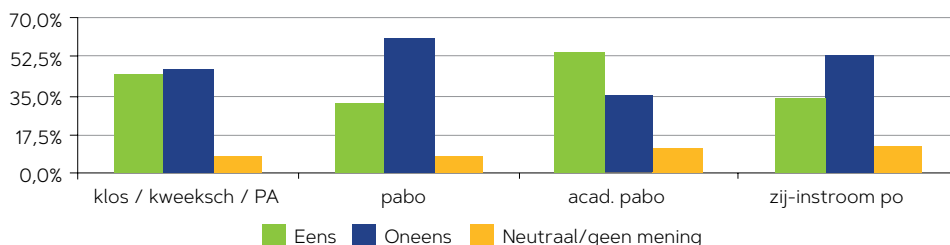

Tabel 1: 'Mijn opleiding heeft me voldoende bagage gegeven om te werken in de volgende groepen van het primair onderwijs', weergegeven per opleiding

	groep 1-2	groep 3-4	groep 5-6	groep 7-8
klos/kweekschool/pa	90%	93%	93%	91%
pabo	61%	89%	95%	90%
academische pabo	54%	85%	88%	96%
zij-instroomtraject po	65%	90%	88%	92%

Over het algemeen geeft vindt slechts 36% dat de opleiding voldoende bagage heeft gegeven om goed 'passend onderwijs' te kunnen geven aan leerlingen. 56% vindt dat de opleiding daar onvoldoende bagage voor heeft gegeven. Alleen bij de academische pabo is de groep die positief oordeelt groter dan de groep die negatief oordeelt, hoewel ook hier slechts iets meer dan de helft aangeeft goed voorbereid te zijn op passend onderwijs. Mensen die de pabo of het zij-instroomtraject gevolgd hebben oordelen het meest negatief.

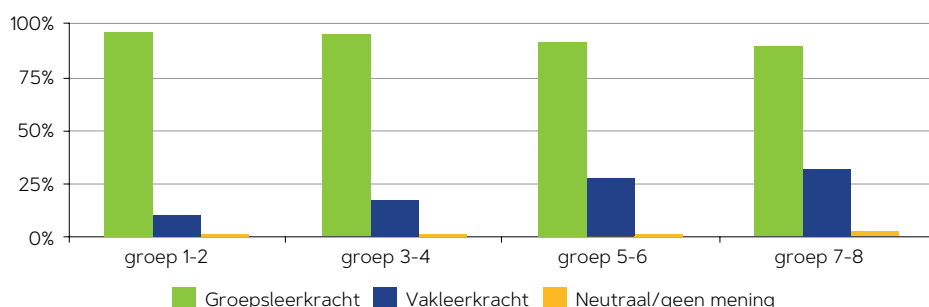
Grafiek 2: 'Mijn opleiding heeft me voldoende bagage gegeven om goed 'passend onderwijs' te kunnen geven aan mijn leerlingen in het primair onderwijs.'

Welke leraar voor welke groep?

In het po kunnen zowel de groepsleerkracht als de vakleerkracht worden ingezet. Leraren geven aan dat een groepsleerkracht in alle groepen gewenst is. Een vakleerkracht kan daarnaast, in veel kleinere mate, een rol spelen. Waar de behoefte aan de groepsleerkracht marginaal afneemt van 96% in groep 1-2 naar 90% in groep 7-8, neemt de behoefte aan ook een vakleerkracht sterker toe richting de bovenbouw, van 11% in groep 1-2 naar 33% in groep 7-8. Bij leraren die nog in opleiding zijn loopt dit op van 14% in groep 1-2 naar 40% in groep 7-8. Zij hechten meer belang aan een vakleerkracht dan leraren die hun opleiding afgerond hebben.

Grafiek 3: 'Geef per groep aan welke leerkracht gewenst is voor het onderwijs in de vakken, behalve gymnastiek en kunst. Per groep kan één of kunnen beide leerkrachten ingezet worden.'

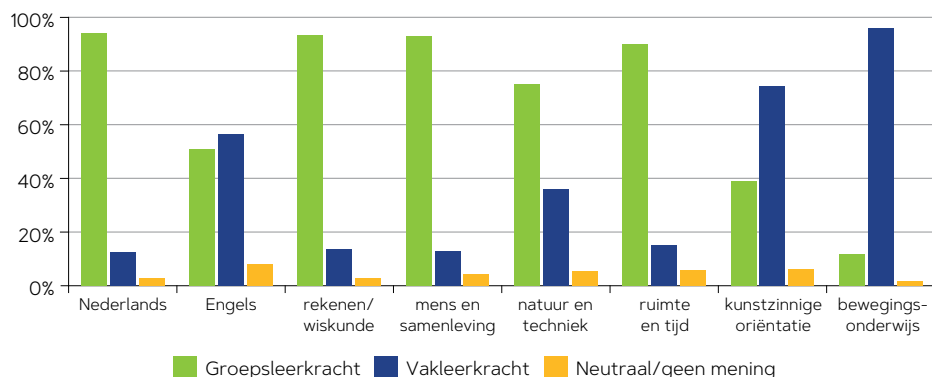
Welke leraar voor welk kerndoel?

Leraren zijn het er in het algemeen over eens dat voor het onderwijs in Nederlands, rekenen/wiskunde, mens en maatschappij, natuur en techniek en tijd en ruimte het beste een groepsleerkracht kan worden ingezet. Voor bewegingsonderwijs en kunstzinnige oriëntatie geeft respectievelijk 96% en 74% aan dat hier het beste een vakleerkracht ingezet kan worden. Over Engels zijn de meningen minder eenduidig: 51% geeft aan dat dit goed kan worden onderwezen door een groepsleerkracht. Van deze groep zegt 29% dat ook een vakleerkracht dit onderwijs goed kan geven. Een iets grotere groep, 56% geeft aan dat Engels goed door een vakleerkracht kan worden gegeven.

Van hen vindt 26% dat ook een groepsleerkracht geschikt is voor het geven dan dit onderwijs.

Leraren die nog in opleiding zijn hechten meer belang aan een vakleerkracht voor de kerndoelen Nederlands, rekenen/wiskunde, mens en samenleving, natuur en techniek en ruimte een tijd. Het percentage leraren dat voor deze kerndoelen aangeeft dat een vakleerkracht gewenst is ligt respectievelijk 6%, 12%, 9% 5% en 9% hoger dan bij leraren die hun opleiding afgerond hebben.

Grafiek 4: 'Geef per kerndoel aan of het onderwijs het beste kan worden gegeven door een groepsleerkracht, een vakleerkracht of beide.'

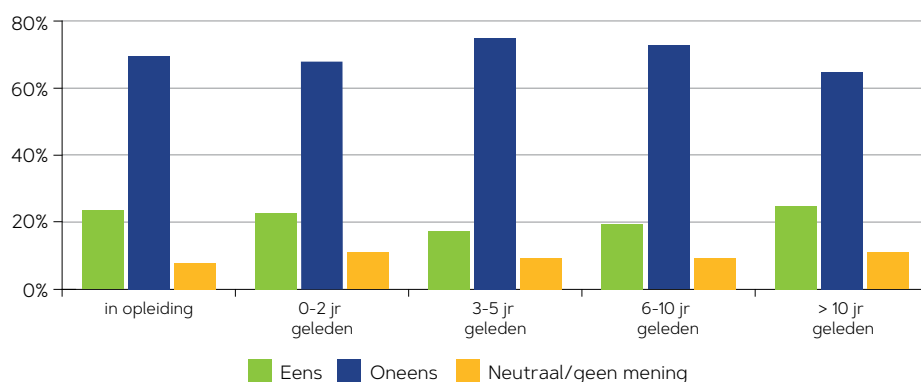
Brede bevoegdheden versus differentiatie

Leraren hechten veel waarde aan hun huidige bevoegdheid waarmee ze inzetbaar zijn in alle groepen van het po en in het sbo, so, vso en pro. Ze hechten met name belang aan hun huidige inzetbaarheid in groep 1 tot en met 8 van het reguliere po. Er is verdeeldheid over de vraag of die inzetbaarheid zich verder moet uitstrekken tot het sbo, so, vso en pro. Enerzijds is de groep die pleit voor een gezamenlijke bevoegdheid voor regulier en speciaal onderwijs ongeveer even groot als de groep die daar niet voor pleit. Anderzijds vindt een meerderheid het prettig om een bevoegdheid te hebben waarmee ze zowel in het reguliere als in het speciaal onderwijs werkzaam kunnen zijn. Leraren in opleiding lijken het minst waarde te hechten aan de mogelijkheid om in het speciaal onderwijs te werken. Over het algemeen vinden leraren een smallere inzetbaarheid niet wenselijk, ook leraren in opleiding niet. Desondanks zien ze ook voordelen in meer differentiatie. Vooral leraren in opleiding zien voordelen in verschillende leerkrachten voor verschillende doelgroepen.

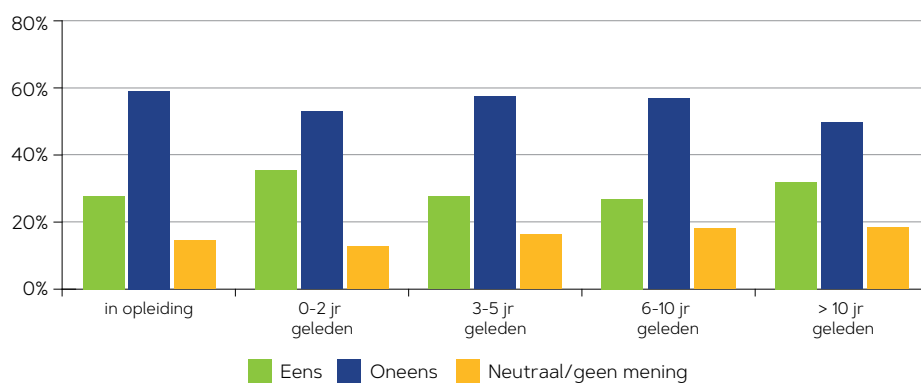
Als het gaat over differentiatie, zien leraren zien met name meerwaarde in een aparte bevoegdheid voor groep 1 en 2. Van alle leerkrachten in het po vindt 63% een aparte bevoegdheid voor groep 1 en 2 wenselijk en vindt 31% dit niet wenselijk. Bij de leerkrachten die nu lesgeven in groep 1 en 2 is dit verschil nog duidelijker: 67% van hen is voorstander van een aparte bevoegdheid, 28% niet. Verder valt op dat de leerkrachten van groep 1 en 2 de vragen over inzetbaarheid en differentiatie anders invullen dan de leerkrachten van groep 3 tot en met 8. Zo hechten leerkrachten van groep 1 en 2 minder belang aan hun brede inzetbaarheid voor het gehele po en voor het speciaal onderwijs, vinden ze een smallere inzetbaarheid minder bezwaarlijk en vinden ze differentiatie in bevoegdheden aantrekkelijker voor het leraarschap en wenselijker voor het onderwijs in vergelijking met hun collega's van de groepen 3 tot en met 8.

Als het gaat over een aparte bevoegdheid voor groep 7/8 of voor het 10-14 onderwijs, is de groep die daar voorstander van is beduidend kleiner dan de groep die daar geen voorstander van is. Of iemand nog in opleiding is of kort of lang geleden zijn opleiding heeft afgerond maakt hierin geen verschil.

Grafiek 5: 'Het is wenselijk om voor groep 7 en 8 van het primair onderwijs een aparte bevoegdheid te hebben', gekoppeld aan de vraag hoe lang geleden de opleiding is afgerond

Grafiek 6: 'Het is wenselijk om voor groep 7 van het basisonderwijs t/m klas 2 van het voortgezet onderwijs (10-14 jaar) een aparte bevoegdheid te hebben', gekoppeld aan de vraag hoe lang geleden de opleiding is afgerond.

Tabel 2: Reacties op de stellingen over brede versus smalle bevoegdheden.
Indien er een verschil in antwoorden is tussen subgroepen, zijn deze cijfers cursief weergegeven

	EENS	ONEENS	NEUTRAAL / GEEN MENING
Het is wenselijk de huidige bevoegdheid te houden waardoor je opgeleid wordt tot en inzetbaar bent in het reguliere po, het speciaal basisonderwijs, het (voortgezet) speciaal onderwijs en het praktijk-onderwijs.	62%	26%	12%
Het is wenselijk om een bevoegdheid te hebben waardoor je opgeleid wordt tot en inzetbaar bent in het reguliere po, maar niet in het speciaal basisonderwijs.	46%	44%	10%
<i>Leerkrachten in opleiding</i>	52%	35%	12%
Het is wenselijk om in het primair onderwijs een bevoegdheid te hebben waardoor je opgeleid wordt tot en inzetbaar bent in het reguliere po, maar niet in het (voortgezet) speciaal onderwijs.	53%	36%	11%
<i>Leerkrachten in opleiding</i>	60%	28%	12%
Ik vind het prettig een bevoegdheid te hebben waarmee ik in alle groepen van het primair onderwijs werkzaam kan zijn.	78%	16%	6%
<i>Leerkrachten groep 1/2</i>	65%	27%	8%
<i>Leerkrachten groep 3-8</i>	82%	13%	5%
<i>Leerkrachten in opleiding en die +10 jaar geleden hun opleiding hebben afgerond</i>	77%	18%	6%
<i>Leerkrachten die 0-10 jaar geleden hun opleiding hebben afgerond</i>	85%	10%	5%
Ik vind het prettig een bevoegdheid te hebben waarmee ik zowel in het reguliere als in het sbo, (v)so en praktijkonderwijs werkzaam kan zijn.	55%	30%	15%
<i>Leerkrachten groep 1/2</i>	46%	38%	17%
<i>Leerkrachten groep 3-8</i>	64%	23%	13%
<i>Leerkrachten in opleiding en die +10 jaar geleden hun opleiding hebben afgerond</i>	54%	34%	12%
<i>Leerkrachten die 0-10 jaar geleden hun opleiding hebben afgerond</i>	62%	24%	14%
Het is wenselijk om voor groep 1 en 2 van het primair onderwijs een aparte bevoegdheid te hebben.	63%	31%	7%
<i>Leerkrachten groep 1/2</i>	67%	28%	5%
<i>Leerkrachten groep 3-8</i>	61%	32%	7%
Het is wenselijk om voor groep 7 en 8 van het primair onderwijs een aparte bevoegdheid te hebben.	23%	66%	10%
Het is wenselijk om voor groep 7 van het basisonderwijs t/m klas 2 van het voortgezet onderwijs (10-14 jaar) een aparte bevoegdheid te hebben.	31%	50%	18%
Meer differentiatie in bevoegdheden (kleinere bevoegdheden/meer maatwerk) is onwenselijk omdat een leraar daarmee smaller inzetbaar is.	59%	29%	13%
<i>Leerkrachten groep 1/2</i>	48%	37%	15%
<i>Leerkrachten groep 3-8</i>	62%	26%	12%
Meer differentiatie in bevoegdheden (kleinere bevoegdheden/meer maatwerk) maakt het leraarschap aantrekkelijker.	44%	37%	19%
<i>Leerkrachten groep 1/2</i>	52%	30%	19%
<i>Leerkrachten groep 3-8</i>	41%	40%	19%
Het is wenselijk dat er meer verschillende leerkrachten komen in het onderwijs met elk hun eigen doelgroep (bv. onderbouw, bovenbouw, speciaal onderwijs).	46%	40%	14%
<i>Leerkrachten groep 1/2</i>	61%	29%	10%
<i>Leerkrachten groep 3-8</i>	41%	44%	15%
<i>Leerkrachten in opleiding</i>	62%	34%	5%

Open opmerkingen

Veel leraren geven aan dat een brede basis en inzetbaarheid het uitgangspunt zou moeten zijn. Ook omdat een startende leerkracht pas na ervaringen in de verschillende groepen weet waar zijn voorkeur naar uitgaat. Wel pleiten veel leraren voor een specialisatie binnen de opleiding, of verdere specialisatie via na- en bijscholing ná de basisopleiding tot leerkracht.

Risico van smallere bevoegdheden is dat het lerarentekort kan oplopen, zeker in bepaalde delen van het po. Als bv. veel mensen kiezen voor de onderbouw, krijg je met een smallere bevoegdheid juist een tekort in de bovenbouw.

Als nadeel van de brede basis voor het gehele po wordt genoemd dat mannen afhaken door een (verplichte) kleuterstage. Verder geven veel mensen aan dat werken met kleuters essentieel anders is.

In het kader van het lerarentekort worden andere zaken dan bevoegdheden als belangrijk gezien: meer geld, meer waardering, minder administratie, kleinere klassen en doorgroeimogelijkheden voor leraren die geen ambitie hebben om schoolleider te worden.

Onbevoegden voor de klas is ongewenst. Dit holt het beroep uit en verlaagt de kwaliteit van het onderwijs.

Speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs

De respondenten in het sbo, so, vso en pro zijn werkzaam in de volgende groepen:

speciaal basisonderwijs	287
<i>groep 1-2</i>	77
<i>groep 3-4</i>	134
<i>groep 5-6</i>	143
<i>groep 7-8</i>	148
speciaal onderwijs	409
<i>cluster 1</i>	9
<i>cluster 2</i>	84
<i>cluster 3</i>	136
<i>cluster 4</i>	199
voortgezet speciaal onderwijs	377
<i>uitstroomprofiel vervolgonderwijs</i>	272
<i>uitstroomprofiel dagbesteding</i>	169
<i>uitstroomprofiel arbeidsmarktgericht</i>	163
praktijkonderwijs	169
TOTAAL	1005

Hoe goed heeft de opleiding voorbereid op het werken in de verschillende groepen?

Verreweg de meeste leraren in het so, sbo, vso en pro hebben de pabo (52%) of de vroegere klos, kweekschool of pedagogische academie (16%) gevolgd. 13% heeft de tweedegraads lerarenopleiding hbo-bachelor gevolgd en 6% de eerstegraads lerarenopleiding hbo-master. De overige 13% heeft andere opleidingen gevolgd die elk minder dan 2% uitmaken van het totaal, zoals de eerstegraads universitaire lerarenopleiding met wo-master (n=17), de academische pabo (n=13), de tweedegraads lerarenopleiding kopopleiding (n=9), het tweedegraads zij-instroomtraject (n=9) en de lerarenopleiding lichamelijke opvoeding (n=8). Bij de rest van de opleidingen gaat het om 5 leraren of minder. In tabel 4 is voor de vier opleidingen die het meest voorkomen weergegeven welke opleidingsachtergrond leraren hebben in de verschillende delen van het sbo, so, vso en pro.

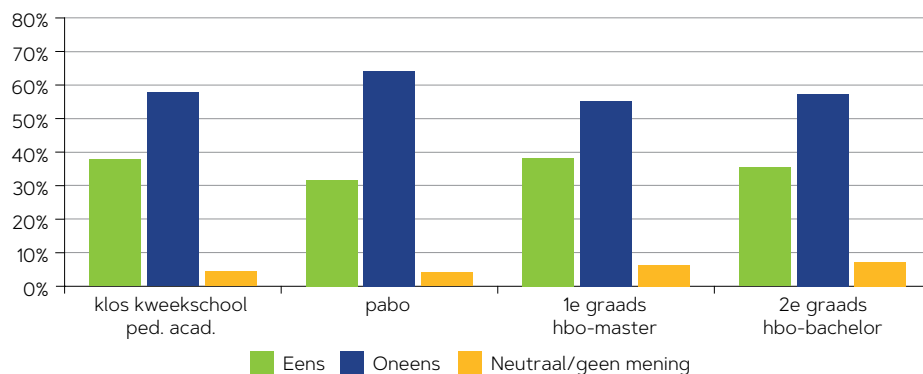
Tabel 4: Opleidingsachtergrond per doelgroep

	KLOS / KWEEK-SCHOOL / PED.ACAD		PABO		1E GRAADS HBO-MASTER		2E GRAADS HBO-BACHELOR	
SBO, groep 1-2	23%	18	52%	40	13%	10	0%	0
SBO, groep 3-4	20%	27	60%	80	7%	10	1%	1
SBO, groep 5-6	21%	30	60%	68	7%	10	1%	1
SBO, groep 7-8	21%	30	57%	84	11%	16	1%	1
SO cluster 1	11%	1	56%	5	11%	1	11%	1
SO cluster 2	20%	17	57%	48	4%	3	6%	5
SO cluster 3	19%	25	57%	77	7%	10	3%	4
SO cluster 4	12%	23	51%	101	6%	11	18%	36
VSO, vervolgonderwijs	10%	26	38%	103	6%	16	25%	67
VSO, dagbesteding	18%	30	50%	85	5%	9	14%	23
VSO, arbeidsmarkt	14%	23	52%	85	5%	8	15%	24
Praktijkonderwijs	8%	14	42%	72	6%	10	30%	50
TOTAAL	16%	159	52%	517	6%	61	13%	128

43% van de leraren heeft naast de bovengenoemde opleiding nog een andere lerarenopleiding gevolgd te hebben. Daarnaast heeft 41% de master Special Educational Needs gevolgd en 12% een andere master die gericht is op het werken met de eigen doelgroep.

Voor alle lerarenopleidingen geldt dat de groep die vindt dat de opleiding voldoende bagage gegeven heeft om les te geven aan de eigen doelgroepen beduidend kleiner is dan de groep leraren die vindt dat de opleiding onvoldoende bagage heeft gegeven. Over het algemeen vindt slechts 35% dat de opleiding goed voorbereid op het werken met de doelgroepen in het sbo, so, vso en pro en vindt 59% dat de opleiding niet goed voorbereid. Leraren die de pabo gevolgd hebben oordelen het meest negatief. Ook als we alleen naar de antwoorden kijken van leraren die maximaal 5 jaar geleden hun opleiding afgerond hebben, komt daar hetzelfde beeld uit naar voren.

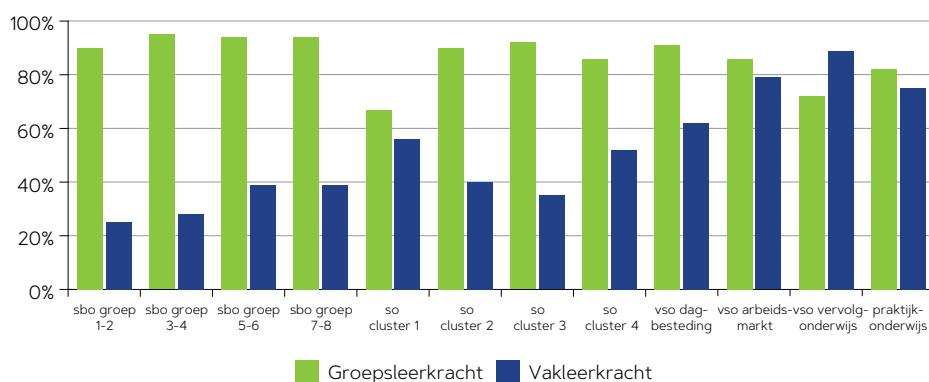
Grafiek 7: 'Mijn opleiding tot leraar heeft me voldoende bagage gegeven om les te geven aan mijn huidige doelgroep(en).'

Welke leraar voor welke doelgroep?

Voor alle doelgroepen binnen het speciaal en praktijkonderwijs is er behoefte aan een groepsleerkracht. In de uitstroomprofielen arbeidsmarkt en vervolgonderwijs en het praktijkonderwijs is de vakleerkracht daarnaast minstens zo belangrijk en in het vervolgonderwijs zelfs belangrijker. De vakleerkracht is tevens, zij het in wat mindere mate, van groot belang in het vso uitstroomprofiel dagbesteding en het speciaal onderwijs cluster 1 en 4. In het speciaal onderwijs cluster 2 en 3 geeft respectievelijk 40% en 35% aan behoefte te hebben aan een vakleerkracht. In het speciaal basisonderwijs is dit 25% (groep 1/2) tot 39% (groep 5/6 en 7/8).

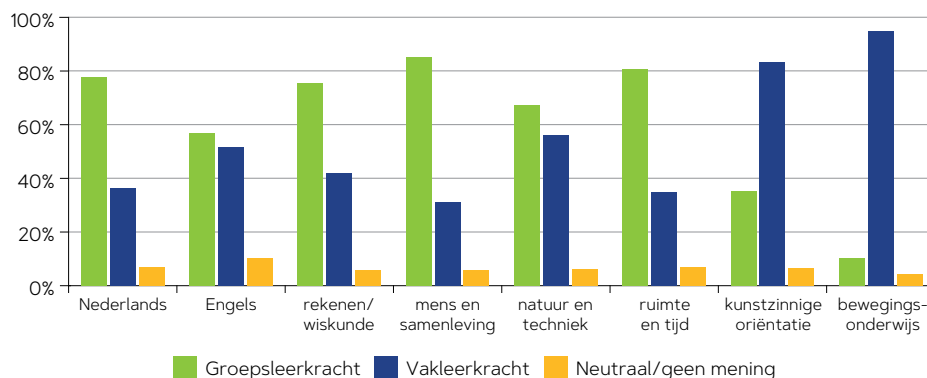
Grafiek 8: 'Geef per schoolsoort/-niveau aan welke leerkracht gewenst is voor het onderwijs in de vakken, behalve gymnastiek en kunst. Per groep kan één of kunnen beide leerkrachten ingezet worden.' oordelen van leraren die met de betreffende doelgroep werken.

Welke leraar voor welk kerndoel?

Voor het onderwijs in de vakken Nederlands, rekenen/wiskunde, mens en samenleving en ruimte en tijd zien leerkrachten de grootste rol weggelegd voor een groepsleerkracht. Voor kunstzinnige vorming en bewegingsonderwijs geeft respectievelijk 83% en 95% aan dat een vakleerkracht gewenst is. Met uitzondering voor het bewegingsonderwijs zouden beide type leerkracht echter voor alle kerndoelen een substantiële rol kunnen vervullen. Voor Engels en natuur en techniek is er minder sterk voorkeur voor een groeps- dan wel een vakleerkracht. Leerkrachten die meer dan 5 jaar geleden hun opleiding hebben afgerond zien voor alle kerndoelen een beduidend grotere rol weggelegd voor een groepsleerkracht en een minder grote rol voor een vakleerkracht dan leerkrachten die in opleiding zijn of tot maximaal 5 jaar geleden hun opleiding hebben afgerond.

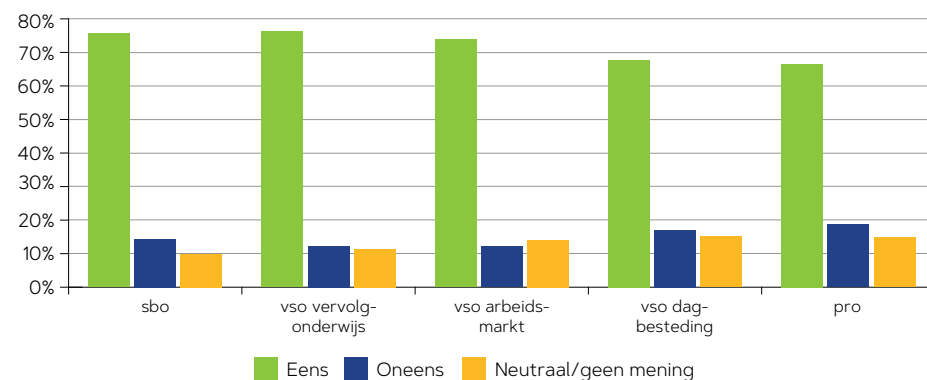
Grafiek 9: 'Geef per kerndoel aan of het onderwijs het beste kan worden gegeven door een groepsleerkracht, een vakleerkracht of beide. Hieronder worden de huidige kerndoelen weergegeven van het basisonderwijs. Indien niet relevant voor jouw onderwijs, geef dan 'niet van toepassing' aan.'

Een aparte bevoegdheid voor het speciaal onderwijs

Binnen het sbo, so, vso en pro is een grote meerderheid, 64%, voorstander van een aparte bevoegdheid voor het speciaal onderwijs. 28% is daar geen voorstander van en 8% heeft daar geen uitgesproken mening over. Als er een aparte bevoegdheid komt voor het speciaal onderwijs, horen daar zowel het speciaal basisonderwijs, het speciaal onderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs als het praktijkonderwijs in te zitten.

Grafiek 10: 'Als er een aparte bevoegdheid komt voor het speciaal onderwijs, horen de volgende onderwijssoorten daarin te zitten:'

Brede bevoegdheden versus differentiatie

Leraren vinden het prettig hun huidige bevoegdheid te behouden waarmee ze zowel in het reguliere als in het speciaal- en praktijkonderwijs kunnen werken. Hoe langer leraren werkzaam zijn in het onderwijs, hoe meer waarde ze hechten aan deze brede bevoegdheid. Leraren in opleiding nemen hier een middenpositie in. De groep die meer differentiatie onwenselijk vindt vanwege de smallere inzetbaarheid is ruim twee keer zo groot als de groep leraren die dit wel wenselijk vindt. Over de vraag of meer differentiatie in bevoegdheden aantrekkelijk is voor het leraarschap en goed is voor het onderwijs, zijn de meningen verdeeld.

Tabel 6: reacties op stellingen over brede bevoegdheid versus differentiatie, voor zover de resultaten van een subgroep duidelijk afwijken, zijn die cijfers weergegeven

STELLING	EENS	ONEENS	NEUTRAAL
Het is wenselijk de huidige bevoegdheid te houden waarmee je opgeleid wordt tot en inzetbaar bent in groep 1 t/m 8 van het reguliere po, het speciaal basis-onderwijs, het (voortgezet) speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs.	66%	29%	6%
<i>Leraren die 0-2 jaar geleden hun opleiding hebben afgerond</i>	48%	42%	10%
<i>Leraren die meer dan 10 jaar geleden hun opleiding hebben afgerond</i>	69%	26%	5%
Ik vind het prettig een bevoegdheid te hebben waarmee ik zowel in het reguliere als in het speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs werkzaam kan zijn.	86%	9%	5%
Ik vind het prettig een bevoegdheid te hebben waarmee ik zowel in het speciaal basisonderwijs, het (voortgezet) speciaal onderwijs als het praktijkonderwijs werkzaam kan zijn.	81%	11%	7%
<i>Leraren in opleiding</i>	64%	31%	6%
Meer differentiatie in bevoegdheden (kleinere bevoegdheden/meer maatwerk) is onwenselijk omdat een leraar daarmee smaller inzetbaar is.	62%	27%	11%
Meer differentiatie in bevoegdheden (kleinere bevoegdheden/meer maatwerk) maakt het leraarschap aantrekkelijker.	41%	43%	16%
<i>Leraren in opleiding</i>	56%	31%	13%
Het is wenselijk dat er meer verschillende leerkrachten komen in het onderwijs met elk hun eigen doelgroep (bv. onderbouw, bovenbouw, speciaal onderwijs).	48%	41%	11%
<i>Leraren in opleiding</i>	39%	50%	11%

Open opmerkingen

Leraren zijn tegen de inzet van onbevoegden. Dit holt het beroep van leraar uit, verlaagt de onderwijskwaliteit, kan schadelijk zijn voor leerlingen en verhoogt de druk op de bevoegde leraren die moeten bijspringen en de schade moeten herstellen.

Leraren pleiten voor een brede basisbevoegdheid, met binnen en/of na de opleiding de mogelijkheid voor specialisatie voor bv. kleuters of het speciaal onderwijs die binnen afzienbare tijd, bv. een jaar, kan worden afgerond. Een te smalle basis is onwenselijk.

Het behalen van een tweede bevoegdheid en het behalen van een lesbevoegdheid voor bv. onderwijsassistenten die al veel werkervaring in het onderwijs hebben, zou veel makkelijker moeten worden. De pabo biedt vaak te weinig maatwerk waardoor het onaantrekkelijk is de bevoegdheid waartoe de pabo opleidt te halen.

Zo worden er eisen gesteld die niet altijd meerwaarde hebben voor de praktijk en wordt relevante werkervaring onvoldoende meegewogen in het bepalen van het opleidingstraject.

Binnen de pabo zou altijd stage gelopen moeten kunnen worden in het speciaal onderwijs. Ook voor studenten die kiezen voor het regulier onderwijs is dit relevant.

Tot slot wijst een aantal leraren erop dat er ook andere opleidingen dan de lerarenopleidingen zijn die een goede basis vormen voor bepaalde doelgroepen in het (v)so. Zo geeft een van de respondenten aan dat iemand met een SPH-opleiding goed les zou kunnen geven in de uitstroomprofielen dagbesteding en arbeidsmarkt binnen het vso.

Voortgezet onderwijs

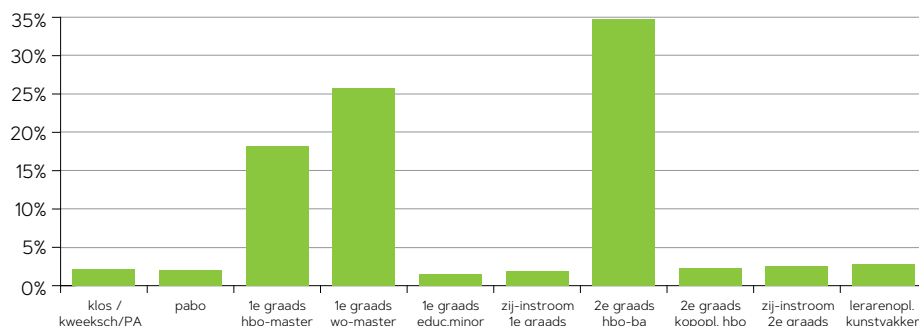
De respondenten uit het vo zijn werkzaam in de volgende onderwijsniveaus:

vmbo	2203			
<i>onderbouw vmbo</i>		16764		
<i>bovenbouw vmbo</i>		1754		
vmbo basis			1008	
<i>onderbouw vmbo basis (klas 1 en 2)</i>				736
<i>bovenbouw vmbo basis (klas 3 en 4)</i>				745
vmbo kader			1037	
<i>onderbouw vmbo kader (klas 1 en 2)</i>				758
<i>bovenbouw vmbo kader (klas 3 en 4)</i>				773
vmbo gemengde leerweg			783	
<i>onderbouw vmbo gl (klas 1 en 2)</i>				579
<i>bovenbouw vmbo gl (klas 3 en 4)</i>				615
vmbo theoretische leerweg			1598	
<i>onderbouw vmbo tl (klas 1 en 2)</i>				1252
<i>bovenbouw vmbo tl (klas 3 en 4)</i>				1231
havo-vwo	3283			
<i>onderbouw havo-vwo</i>		2596		
<i>bovenbouw havo-vwo</i>		2372		
havo			2835	
<i>onderbouw havo (klas 1 t/m 3)</i>				2087
<i>bovenbouw havo (klas 4 en 5)</i>				1896
vwo			2890	
<i>onderbouw vwo (klas 1 t/m 3)</i>				2201
<i>bovenbouw vwo (klas 4 t/m 6)</i>				2080
vavo	125			
<i>vavo, bovenbouw vmbo</i>		50		
<i>vavo, bovenbouw havo/vwo</i>		94		
<i>vavo, schakelklassen</i>		30		
TOTAAL				4373

Hoe goed heeft de opleiding voorbereid op het werken in de verschillende groepen?

Van de respondenten in het vo heeft 39% een tweedegraads lerarenopleiding gevolgd, 47% een eerstegraads lerarenopleiding en 4% de pabo, klos, kweekschool of pedagogische academie. De overige 10% heeft een andere lerarenopleiding gevolgd, zoals de educatieve minor of module. In grafiek 8 zijn de lerarenopleidingen weer-gegeven die door meer dan 1% van de respondenten in het vo is gevolgd. 48% heeft vóór deze opleiding nog een andere lerarenopleiding gevolgd. In de meeste gevallen is dit een andere tweedegraads lerarenopleiding (27%), een eerstegraads lerarenopleiding (8%) of de pabo (6%).

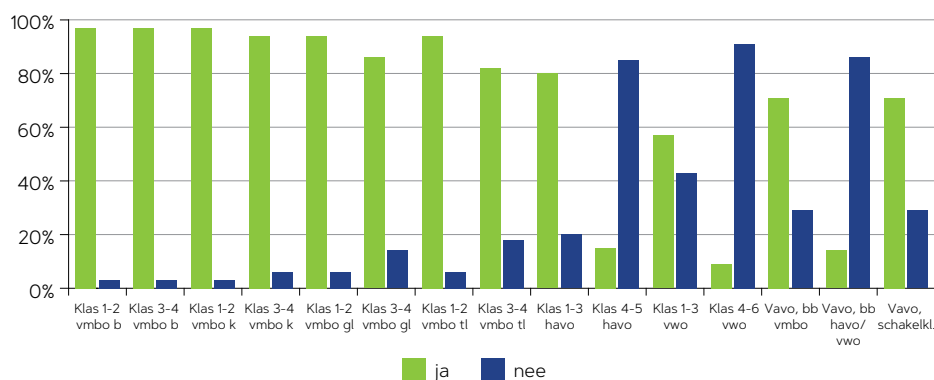
Grafiek 11: 'Welke opleiding tot leraar heb je gevolgd? Indien je meerdere opleidingen gevolgd hebt, geef dan je laatst gevolgde opleiding aan.'

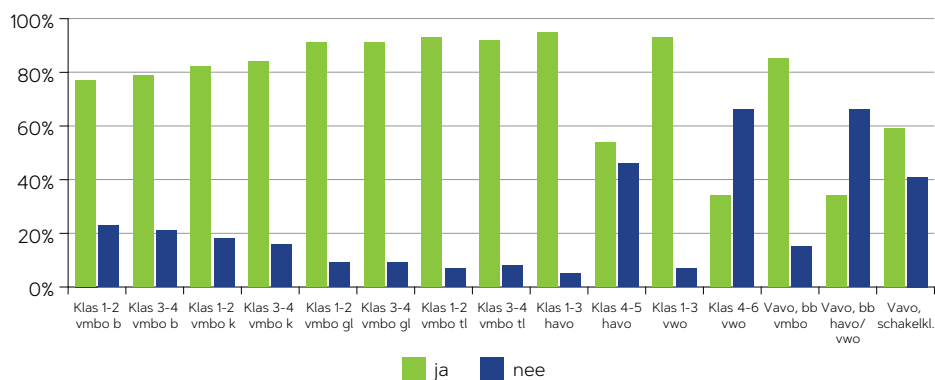
Leraren die de pabo hebben gevolgd voelen zich het goed voorbereid op het werken in het vmbo, de onderbouw van de havo en de vavo vmbo en schakelklassen. Leraren die een tweedegraads lerarenopleidingen hbo-bachelor hebben gevolgd voelen zich goed voorbereid op het werken in het vmbo, met name de gemengde en theoretische leerweg, de onderbouw havo-vwo en de vavo vmbo. Leraren met een eerstegraads hbo-lerarenopleiding voelen zich vooral goed voorbereid op de gemengde en theoretische leerweg van het vmbo, havo, vwo en vavo en in mindere mate op het werken in vmbo basis en kader. Leraren die de universitaire eerstegraads lerarenopleiding hebben gevolgd voelen zich het beste voorbereid op het werken in havo, vwo en vavo. Deze eerstegraders voelen zich over het algemeen niet goed voorbereid op het werken in het vmbo basis en kader en voelen zich redelijk voorbereid op het werken in vmbo gemengde en theoretische leerweg.

Opvallend hierin is met name de mate waarin leraren aangeven zich niet voorbereid te voelen op het lesgeven in vmbo basis en kader. Bij leraren met een pabo-opleiding is dit een zeer laag aantal (3% tot 6%), bij leraren met een tweedegraads hbo-bachelor is dit met 16% tot 23% al aanzienlijk meer. Van de leraren met een eerstegraads hbo opleiding geeft 26% tot 31% aan onvoldoende bagage te hebben gekregen voor de vmbo basis en kader en van de leraren met een universitaire eerstegraads opleiding zelfs 56% tot 62%.

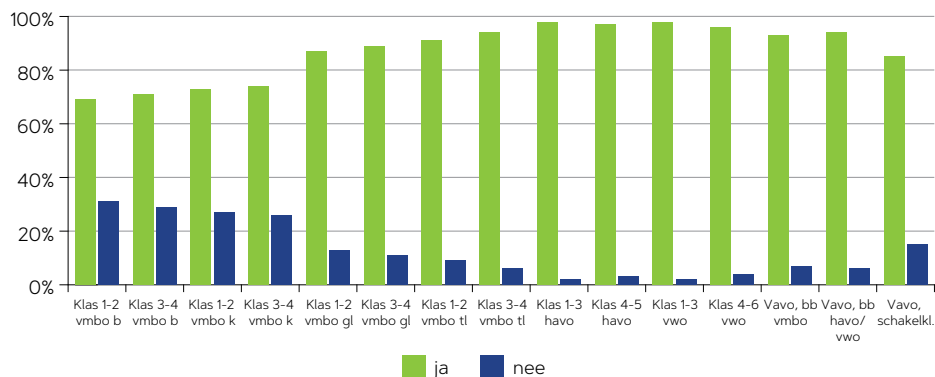
Grafiek 12: 'Mijn opleiding heeft me voldoende bagage gegeven om te werken in de volgende schoolsoorten/-niveaus:' weergegeven voor pabo

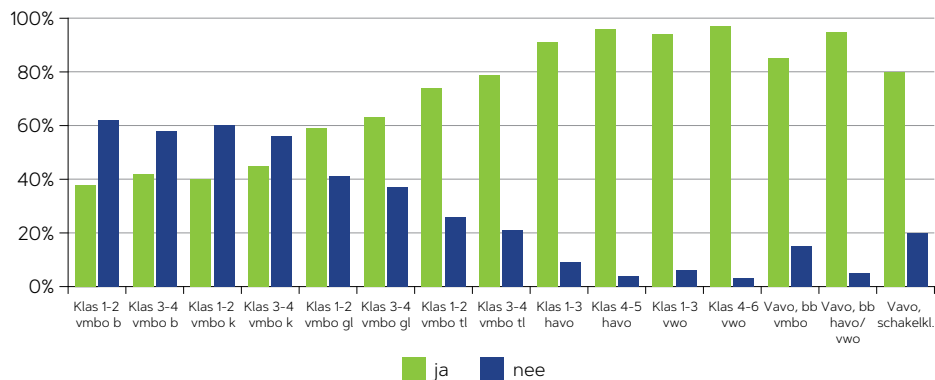
Grafiek 13: 'Mijn opleiding heeft me voldoende bagage gegeven om te werken in de volgende schoolsoorten/-niveaus.' Weergegeven voor tweedegraads lerarenopleiding hbo-bachelor

Grafiek 14: 'Mijn opleiding heeft me voldoende bagage gegeven om te werken in de volgende schoolsoorten/-niveaus.' Weergegeven voor eerstegraads lerarenopleiding hbo master

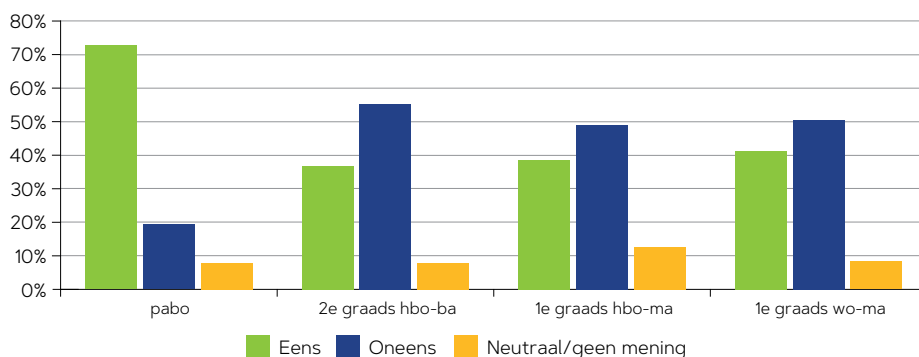

Grafiek 15: 'Mijn opleiding heeft me voldoende bagage gegeven om te werken in de volgende schoolsoorten/-niveaus.' Weergegeven voor eerstegraads lerarenopleiding universitair (ULO) met wo-master

Alleen leraren met een pabo-opleiding voelen zich goed voorbereid om goed passend onderwijs te kunnen geven in het vo. Leraren met een andere opleiding voelen zich daar in de regel niet goed op voorbereid.

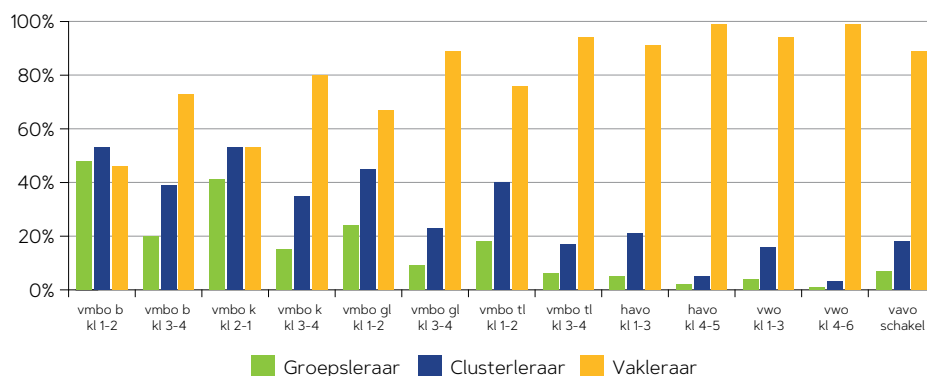
Grafiek 16: 'Mijn opleiding heeft me voldoende bagage gegeven om goed 'passend onderwijs' te kunnen geven aan mijn leerlingen in het voortgezet onderwijs.'

Welke leraar voor welk(e) schoolsoort/-niveau?

Leraren geven aan dat een vakleraar in alle niveaus van het vo belangrijk is. Een groepsleraar heeft vooral meerwaarde in de onderbouw van het vmbo basis en kader. Een clusterleraar zou met name een rol kunnen spelen in het vmbo basis en kader en de onderbouw van de gemengde en theoretische leerweg.

Grafiek 17: 'Geef per schoolsoort/-niveau aan welk type leraar gewenst is. Per schoolsoort/-niveau kunnen meerdere typen leraar naast elkaar werkzaam zijn.'

Brede bevoegdheden versus differentiatie

Leraren in het vo hechten veel belang aan de mogelijkheid die hun huidige bevoegdheid geeft om zowel in het gehele vo als in het gehele mbo werkzaam te zijn. Leraren vinden het in overwegende mate ongewenst om over te gaan tot meer differentiatie en de daarmee gepaard gaande smallere bevoegdheden. Dit geldt voor alle leraren, onafhankelijk van hoe lang ze in het vak zitten, en geldt tevens voor leraren in opleiding.

Tevens staat een meerderheid van de leraren negatief tegenover een aparte bevoegdheid voor het 10-14 onderwijs en voor de eerste twee leerjaren van het vo. Daarentegen vindt de overgrote meerderheid van de leraren het onderwijs aan zorgleerlingen, zoals leerlingen uit het vso en praktijkonderwijs, en het praktijkgerichte onderwijs in het vmbo en mbo wel dusdanig anders is dat hier een aparte bevoegdheid wenselijk zou zijn: 75% van de leraren is voor een aparte bevoegdheid voor zorgleerlingen en 65% voor een aparte bevoegdheid voor het praktijk-

gerichte onderwijs in het vmbo en mbo. Respectievelijk 16% en 17% is hier tegen. Voor al deze stellingen geldt dat leraren in opleiding hier hetzelfde over denken als leraren die kort dan wel lang geleden hun opleiding hebben afgerond.

Tabel 8: Reacties op de stellingen over brede versus smalle bevoegdheden

STELLING	EENS	ONEENS	NEUTRAAL
Het is wenselijk om voor groep 7 van het basisonderwijs t/m klas 2 van het voortgezet onderwijs (10-14 jaar) een aparte bevoegdheid te hebben.	28%	49%	23%
Het is wenselijk om een aparte bevoegdheid te hebben voor zorgleerlingen, zoals leerlingen uit het vso en praktijkonderwijs.	75%	16%	10%
Het is wenselijk om voor jaar 1 en 2 van het voortgezet onderwijs een aparte bevoegdheid te hebben, waarmee een leraar meerdere verwante vakken geeft op basaal niveau en leerlingen minder verschillende vakleraren hebben.	27%	59%	13%
Het is wenselijk om een aparte bevoegdheid te hebben voor het praktijkgerichte onderwijs in het vmbo en mbo.	65%	17%	18%
Ik vind het prettig een bevoegdheid te hebben waarmee ik zowel in alle onderwijsniveaus van het voortgezet onderwijs als in het mbo werkzaam kan zijn.	71%	18%	12%
Meer differentiatie in bevoegdheden (kleinere bevoegdheden/meer maatwerk) is onwenselijk omdat een leraar daarmee smaller inzetbaar is.	56%	29%	14%
Meer differentiatie in bevoegdheden (kleinere bevoegdheden/meer maatwerk) maakt het leraarschap aantrekkelijker.	29%	52%	18%
Het is wenselijk dat er meer verschillende leraren komen in het onderwijs met elk hun eigen doelgroep (bv. eerste 2 leerjaren, beroepsgericht, speciaal onderwijs).	30%	54%	16%

Teambevoegdheid

In jaar 1 en 2 van het vo kan bij vakoverstijgend onderwijs waarin meerdere vakken verweven zijn, zoals 'mens en maatschappij' of 'science', gebruik gemaakt worden van 'teambevoegdheid': het team als geheel moet beschikken over de bevoegdheden van alle betrokken vakken. Elke leraar binnen het team is verantwoordelijk voor het eigen vakgebied. Het onderwijs dat een leraar geeft in een ander vakgebied dan zijn eigen, geeft hij onder verantwoordelijkheid van de vakbevoegde leraar binnen het team. Deze teambevoegdheid wringt met de eigenstandige verantwoordelijkheid die een leraar heeft voor de inhoud van het onderwijs inclusief de toetsing in zijn eigen vakgebied zoals geregeld in de Wet Beroep Leraar.

Meer dan de helft van de leraren vindt teambevoegdheid geen gewenste oplossing in het bevoegdhedenstelsel. Teambevoegdheid is volgens hen niet wenselijk voor vakoverstijgend onderwijs in de onderbouw en is evenmin een gewenste oplossing voor het 10-14 onderwijs of voor het lerarentekort. Een kwart tot een derde van de leraren zit de teambevoegdheid wel zitten als oplossing voor vakoverstijgend onderwijs, het 10-14 onderwijs en het lerarentekort. Een ruime meerderheid, 60%, is er voorstander van om binnen het team verantwoordelijkheid te dragen voor het onderwijs dat collega's over hun vakgebied geven. 29% ziet dit wel zitten. Bij het dragen van verantwoordelijkheid voor de toetsing van collega's binnen een team ligt dit wat minder ver uit elkaar: iets meer dan de helft (53%) ziet dit niet zitten, ruim een derde (37%) wel.

Tabel 9: Reacties op de stellingen over teambevoegdheid

STELLING	EENS	ONEENS	NEUTRAAL
Het is wenselijk om voor vakoverstijgend onderwijs in de onderbouw te werken met een teambevoegdheid zoals hierboven beschreven.	32%	52%	16%
Teambevoegdheid is een gewenste oplossing voor het 10-14 onderwijs.	24%	55%	22%
Teambevoegdheid is een gewenste oplossing voor het lerarentekort: leraren uit verschillende vakken kunnen een tekortvak geven onder verantwoordelijkheid van een vakbevoegde leraar.	24%	63%	12%
Ik vind het goed binnen een team de verantwoordelijkheid te dragen voor het onderwijs dat collega's geven over mijn vakgebied.	29%	60%	11%
Ik vind het goed binnen een team de verantwoordelijkheid te dragen voor de toetsing die collega's afnemen over mijn vakgebied.	37%	53%	10%

Open opmerkingen

De meeste open opmerkingen gaan over het belang van vakkennis en belang van bevoegd lesgeven. Onder leraren bestaat de vrees dat de kwaliteit van onderwijs en aantrekkelijkheid van het beroep achteruitgaan als de diepgang van vakkennis minder wordt en er opleidingen en bevoegdheden vager en ruimer worden. Voor sommige doelgroepen kan een breder ingezette leraar gewenst zijn, zoals in de onderbouw van het vmbo, maar ook voor die doelgroep is vakkennis van belang.

Samenwerking tussen collega's is van belang, maar een teambevoegdheid waarin verantwoordelijkheid wordt overgedragen aan collega's is ongewenst. Een leraar wil verantwoordelijk zijn voor zijn eigen onderwijs. Teambevoegdheid ontnemt het eigenaarschap van leraren over hun eigen vak en wordt gezien als bezuinigingsmaatregel.

Leraren vinden het van belang dat het makkelijker wordt een tweede bevoegdheid te halen. In de opleidingen zou meer maatwerk geleverd moeten worden door bekwaamheid en ervaring van een leraar mee te wegen in het bepalen van het opleidingstraject.

Leraren uiten hun frustratie dat er aan bevoegdheden wordt gesleuteld, terwijl er andere oplossingen zijn die veel efficiënter zijn in de strijd tegen het lerarentekort en de werkdruk: meer geld, meer tijd, verlaging van de werkdruk en kleinere klassen. Het veranderen van het bevoegdhedenstelsel wordt gezien als een experiment met grote risico's op mislukking. De vraag is wat je daarmee oplost en welke problemen je creëert.

MBO en bedrijfsopleidingen

De respondenten werken in de volgende niveaus van het mbo:

entree - mbo niveau 1	125
mbo niveau 2	426
mbo niveau 3	665
mbo niveau 4	887
bedrijfsopleidingen	112
totaal	1057

Hoe goed heeft de opleiding voorbereid op het werken als docent?

Verreweg de meeste docenten in het mbo hebben een tweedegraads lerarenopleiding gevolgd (52%) of een zij-instroomtraject tweedegraads (4%). Daarnaast heeft een groot deel het zij-instroomtraject gevolgd met pedagogisch didactisch getuigschrift (17%) of een eerstegraads lerarenopleiding (11%). De overige 20% heeft andere opleidingen gevolgd zoals de klos/kweekschool/pedagogische academie (4%), de pabo (3%) of de lerarenopleiding lichamelijke opvoeding of kunstvakken (beide 1%). 44% heeft naast de bovengenoemde opleiding nog een andere lerarenopleiding gevolgd, veelal een (andere) tweedegraads lerarenopleiding en, in mindere mate, de pabo.

Leraren die een tweedegraads of eerstegraads hbo-opleiding gevolgd hebben, de pabo of een pdg-traject voelen zich het beste voorbereid op het werken in niveau 3 en 4 van het mbo. Leraren die de klos, kweekschool of pedagogische academie gevolgd hebben voelen zich het beste voorbereid op het werken in niveau 2 en 3. Leraren met een academische eerstegraads opleiding voelen zich vooral goed voorbereid op lesgeven in niveau 4 en een stuk minder in de lagere niveaus. Over het algemeen vinden docenten dat de opleiding het minst goed voorbereid op lesgeven in het entreeniveau, gevolgd door de bedrijfsopleidingen. In het entreeniveau voelen docenten die de klos, kweekschool of pedagogische academie gevolgd hebben zich het beste voorbereid en universitaire eerstegraden het slechtste.

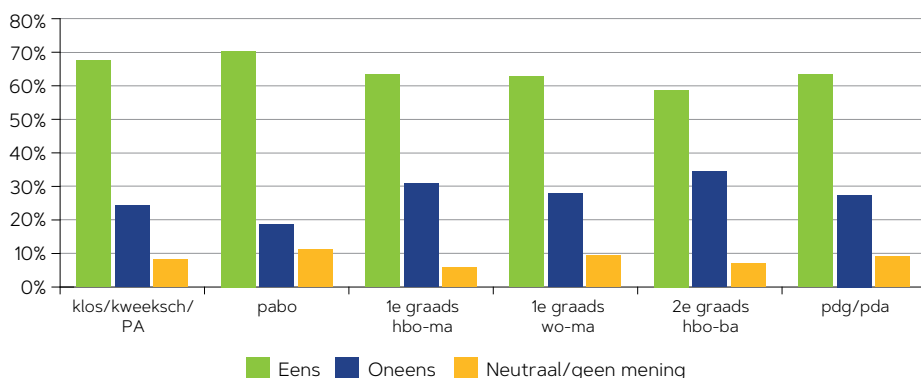
Tabel 10: 'Mijn opleiding heeft me voldoende bagage gegeven om te werken in de volgende niveaus:'

	ENTREE	MBO 2	MBO3	MBO 4	BEDR.OPL
klos/kweekschool/PA	69%	86%	74%	69%	24%
pabo	54%	70%	89%	89%	62%
2e graads	39%	60%	82%	86%	52%
1e graads hbo	58%	75%	89%	91%	62%
1e graads wo	27%	45%	65%	81%	55%
pdg	39%	60%	79%	81%	49%
TOTAAL	42%	62%	81%	85%	51%
starters*	37%	58%	81%	88%	48%

*docenten die 0-5 jaar geleden hun opleiding hebben afgerond

In het algemeen vinden docenten in het mbo dat de opleiding hen voldoende bagage heeft gegeven voor het geven van passend onderwijs aan studenten in het mbo. Dit geldt het sterkst voor docenten met een pabo-achtergrond.

Grafiek 18: 'Mijn opleiding heeft me voldoende bagage gegeven om goed 'passend onderwijs' te kunnen geven aan mijn leerlingen in het mbo.'

Welke docent voor welk schoolniveau

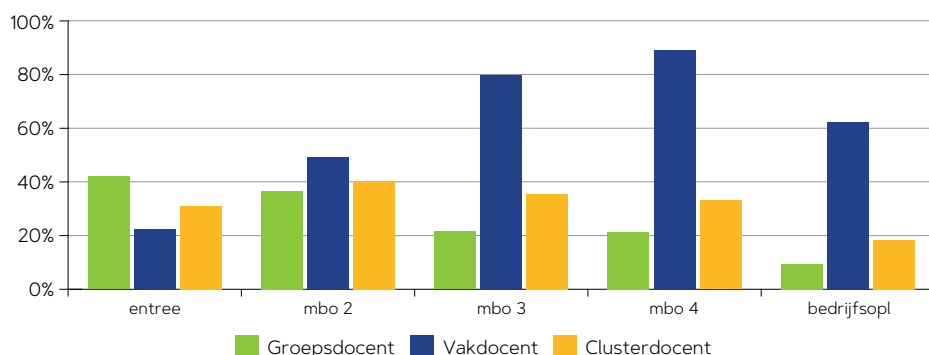
In niveau 3 en 4 en bij de bedrijfsopleidingen wordt sterk de voorkeur gegeven aan een vakdocent. Een kleine groep vindt daarnaast ook een cluster- en in nog minder mate een groepsdocent van belang in deze niveaus.

Ook in niveau 2 wordt de voorkeur gegeven aan de vakdocent maar wordt daarnaast ook duidelijker dan in de andere niveaus een rol gezien voor de cluster- en de groepsdocent. Docenten die op dit moment werkzaam zijn in niveau 2 hechten veel meer belang aan de vakdocent dan de gehele groep mbo-docenten: van de niveau 2-docenten geeft 72% aan om in dit niveau bij voorkeur een vakdocent in te zetten, bij de gehele groep ligt dit op 49%.

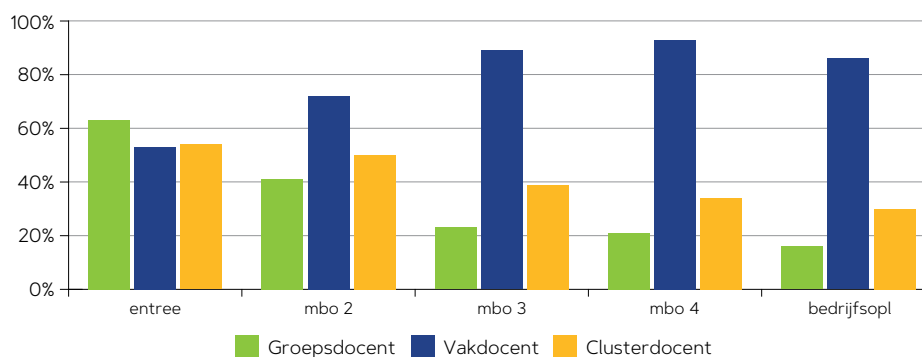
Voor de entreeopleidingen gaat de voorkeur uit naar de groepsdocent. Met name de docenten die op dit moment lesgeven in de entreeopleidingen zien daarnaast ook de meerwaarde van de vak- en de clusterdocent.

Leraren in de avo-vakken en in de beroepsgerichte vakken hebben hier een vergelijkbare mening over.

Grafiek 19: 'Geef per schoolniveau aan welk type docent gewenst is. Per niveau kunnen meerdere typen docent werkzaam zijn.' Antwoorden van alle mbo-docenten.

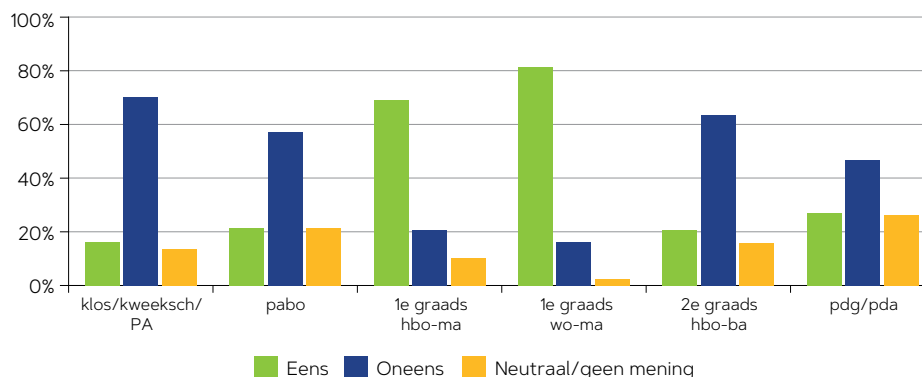

Grafiek 20: 'Geef per schoolniveau aan welk type docent gewenst is. Per niveau kunnen meerdere typen docent werkzaam zijn.' Antwoorden van docenten die werkzaam zijn in het betreffende niveau.

Over het algemeen vinden mbo-docenten eerstegraads docenten niet onmisbaar in het mbo: 31% vindt deze docenten wél onmisbaar, 52% niet. Het zijn vooral de eerste-graders zelf die de grote toegevoegde waarde zien van deze groep docenten.

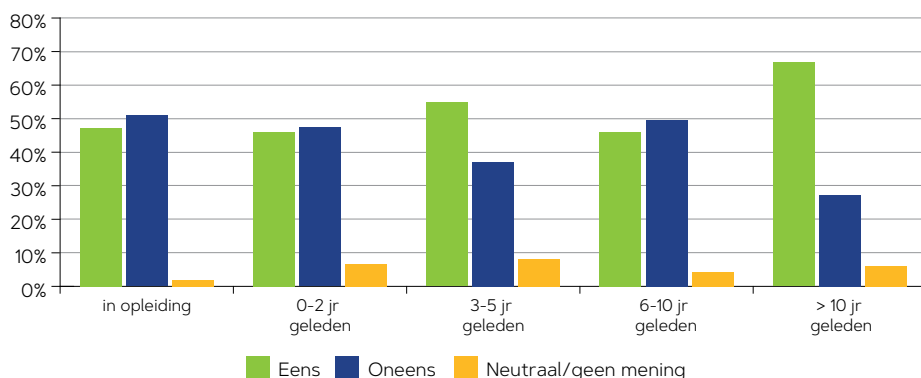
Grafiek 21: 'Eerstegraads docenten zijn onmisbaar in het mbo'

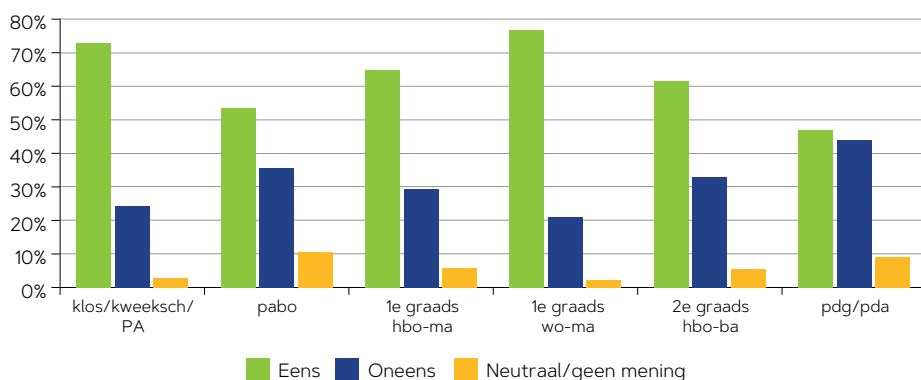
Inzetbaarheid in vakken/beroepen/opleidingen

Anders dan in het vo, ben je na het behalen van je onderwijsbevoegdheid in het mbo in principe breed, in alle vakgebieden en opleidingen, inzetbaar. Het bevoegd gezag van de school bepaalt voor welke lessen een docent bekwaam is en ingezet mag worden. Zo kan het zijn dat iemand die de lerarenopleiding Engels heeft afgerond in het mbo andere vakken geeft dan Engels. Waar in het vo in de bevoegdheidsdiscussie wordt gesproken over het verbreden van inzetbaarheid door vakgebieden te clusteren, kan in het mbo alleen sprake zijn van het versmallen van inzetbaarheid wat betreft vakgebieden. We hebben daarom de vraag voorgelegd of docenten het wenselijk vinden de huidige mogelijkheid tot brede inzetbaarheid van docenten in het mbo wettelijk te beperken tot bepaalde clusters van vakken/beroepen/opleidingen. Dit betekent dat een docent alleen mag lesgeven in het cluster van verwante vakken/beroepen/opleidingen waarvoor hij of zij is opgeleid. In het algemeen vindt 60% van de mbo-docenten het wenselijk deze brede inzetbaarheid in te perken, 35% vindt het onwenselijk en 6% staat hier neutraal in. Docenten die langer dan 10 jaar geleden hun opleiding afgerond hebben en docenten met die een eerste of tweedegraads lerarenopleiding gevolgd hebben het meest behoefte aan het inperken van de huidige brede vak-inzetbaarheid.

Grafiek 22: 'Het is wenselijk om de mogelijkheid tot brede inzetbaarheid van docenten in het mbo wettelijk te beperken tot bepaalde clusters van vakken/beroepen/opleidingen. Dit betekent dat je alleen mag lesgeven in het cluster van verwante vakken/beroepen/opleidingen waar je voor opgeleid bent.' gekoppeld aan de vraag 'hoe lang geleden heb je je opleiding afgerond'

Grafiek 23: 'Het is wenselijk om de mogelijkheid tot brede inzetbaarheid van docenten in het mbo wettelijk te beperken tot bepaalde clusters van vakken/beroepen/opleidingen. Dit betekent dat je alleen mag lesgeven in het cluster van verwante vakken/beroepen/opleidingen waar je voor opgeleid bent.' weergegeven per opleidingsachtergrond

Brede bevoegdheden versus differentiatie

Net als in de andere onderwijssectoren, vinden mbo-docenten het prettig een bevoegdheid te hebben waarmee ze breed inzetbaar zijn, zowel in het vo als in het mbo. Ze zijn daarom geen voorstander van een aparte bevoegdheid voor het mbo, waarmee iemand specifiek voor het mbo wordt opgeleid en niet inzetbaar is in het vo. Wat hier een rol in kan spelen is dat de meerderheid van de docenten vindt dat lesgeven in de avo-vakken in het mbo meer gelijkenis heeft met lesgeven van de avo-vakken in het vo dan lesgeven in het beroepsgerichte onderwijs van het mbo. Docenten vragen wel aandacht voor het beroepsgerichte onderwijs: 46% is voorstander van een aparte bevoegdheid voor het beroepsgerichte onderwijs in vmbo en mbo, 43% ziet dit echter niet zitten. Het onderscheid tussen avo- en beroepsgerichte vakken lijkt daarmee een belangrijker onderscheid dan het onderscheid tussen vo en mbo.

De groep docenten die meer differentiatie in bevoegdheden onwenselijk vindt omdat dit de inzetbaarheid van docenten beperkt is met 62% ruim twee keer zo groot als de groep die dit wel wenselijk vindt (27%). De groep die vindt dat meer differentiatie het docentschap aantrekkelijker maakt (35%) is ook kleiner dan de groep die dit niet vindt (48%). Bij leraren in opleiding ligt dit met resp. 45% en 40% net andersom. Over de vraag of het wenselijk is om verschillende soorten docenten te hebben voor de verschillende doelgroepen zijn de meningen verdeeld.

Tabel 11: Reacties op de stellingen over brede versus smalle bevoegdheden

	EENS	ONEENS	NEUTRAAL
Het is wenselijk om voor docenten in het mbo een aparte bevoegdheid te hebben, waarmee iemand specifiek voor het mbo wordt opgeleid en alleen inzetbaar is in het mbo en niet in het vo.	26%	63%	11%
Het is wenselijk om een aparte bevoegdheid te hebben voor docenten in het beroepsgerichte onderwijs van het vmbo en mbo.	46%	43%	11%
<i>Leraren die 0-2 jaar geleden hun opleiding hebben afgerond</i>	31%	61%	8%
Lesgeven in de avo-vakken binnen het mbo heeft meer gelijkenis met lesgeven in de avo-vakken binnen het vo dan lesgeven in het beroepsgerichte onderwijs van het mbo.	57%	28%	15%
Ik vind het prettig een bevoegdheid te hebben waarmee ik zowel in het alle onderwijsniveaus van het voortgezet onderwijs als in het mbo werkzaam kan zijn.	72%	16%	12%
Meer differentiatie in de bevoegdheden (kleinere bevoegdheden/meer maatwerk) is onwenselijk omdat een docent daarmee smaller inzetbaar is.	62%	27%	11%
Meer differentiatie in bevoegdheden (kleinere bevoegdheden/meer maatwerk) maakt het docentschap aantrekkelijker.	35%	48%	16%
<i>Leraren in opleiding</i>	45%	40%	15%
Het is wenselijk dat er meer verschillende docenten komen in het onderwijs met elk hun eigen doelgroep (bv. niveau 1 en 2 versus niveau 3 en 4).	42%	46%	12%

Open opmerkingen

Veel docenten uiten hun frustratie over de salaris- en kwaliteitsverschillen tussen onderwijsgevendend:

- zij-instromers zonder onderwijservaring verdienen evenveel als of meer dan een ervaren docent die een 4-jaarse lerarenopleiding gevolgd heeft
- het verschil in salaris tussen eerste en tweedegraads docenten
- er zijn te weinig bevoegde docenten in een onderwijsteam wat de onderwijskwaliteit omlaag brengt
- instructeurs verrichten soms dezelfde werkzaamheden als docenten maar hebben een lager salaris
- onbevoegde gastdocenten zonder pedagogisch didactische basis hebben weinig oog voor bepaalde groepen studenten
- lesgeven in niveau 1 en 2 wordt vaak slechter betaald dan in niveau 3 en 4, terwijl het vaak om een moeilijkere doelgroep gaat
- het verschil in salaris po-vo-mbo is onterecht
- zij-instromers uit de praktijk met pdg zijn goede vakdocenten, maar zijn onderwijskundig/pedagogisch didactisch minder sterk
- het is oneerlijk dat een 4-jarige lerarenopleiding gelijk gesteld wordt aan een pedagogisch-didactisch getuigschrift

Docenten kunnen het beste breed worden opgeleid, zodat ze breed inzetbaar zijn en zich later in hun loopbaan kunnen specialiseren of kunnen switchen van bv. doelgroep. De keuze voor specialisatie dient bij de docent zelf te liggen. Het is niet wenselijk om smalle bevoegdheden te maken.

Docenten met een pabo-opleiding kunnen goed lesgeven in met name de AVO-vakken in niveau 1 en 2. Ze vinden het onbegrijpelijk dat ze met een pabo-achtergrond alsnog een (volledig) pdg-traject moeten doorlopen om hiervoor bevoegd te zijn. Ze vinden het traject weinig meerwaarde hebben en daarmee onnodig zwaar.

Binnen het mbo heb je vakdocenten met praktijkervaring nodig en docenten die een stevige pedagogisch didactische basis hebben. Het is van belang dat deze twee typen docenten goed samenwerken in een onderwijsteam.

Het is onwenselijk dat opleidingsmanagers, vaak zonder onderwijservaring, kunnen bepalen welke lessen docenten moeten geven.

Lerarenopleiders

De vragen en stellingen die aan leraren zijn voorgelegd zijn, in aangepaste vorm, ook voorgelegd aan lerarenopleiders. De enquête voor opleiders is ingevuld door 79 opleiders. Ze werken voor de volgende opleidingen:

- pabo: 1
- academische pabo: 1
- tweedegraads lerarenopleiding: 41
- eerstegraads lerarenopleiding hbo: 9
- eerstegraads lerarenopleiding wo: 25

Vanwege de lage aantallen van opleiders aan de pabo (n=2) zijn de resultaten over het basisonderwijs hieronder niet beschreven.

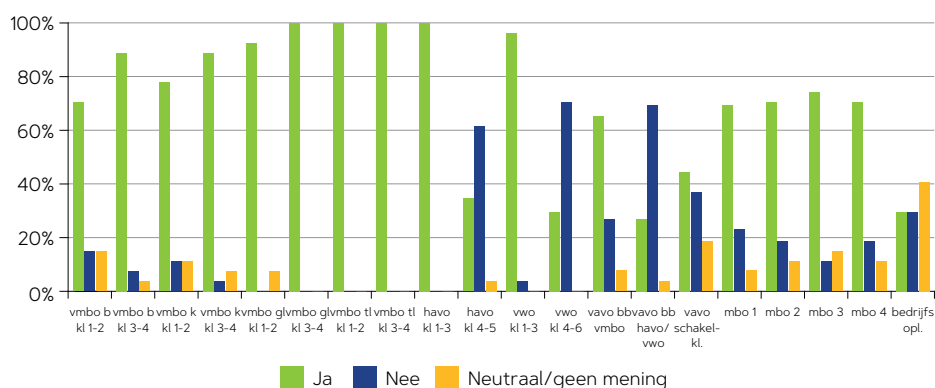
Hoe goed bereidt de opleiding voor op het werken in de verschillende groepen?

Het overgrote deel van de tweedegraads lerarenopleiders, 80% tot 90%, vindt dat de eigen opleiding leraren goed voorbereidt op het werken in de bovenbouw van het vmbo basis en kader, de boven- en onderbouw van de gemengde en theoretische leerweg en de onderbouw van de havo en het vwo (80-90% ja). Een minder grote meerderheid, 60%-80%, vindt dat opleidingen goed voorbereiden op het werken in de onderbouw van het vmbo basis en kader, de vavo vmbo en alle niveaus van het mbo (60-80% ja).

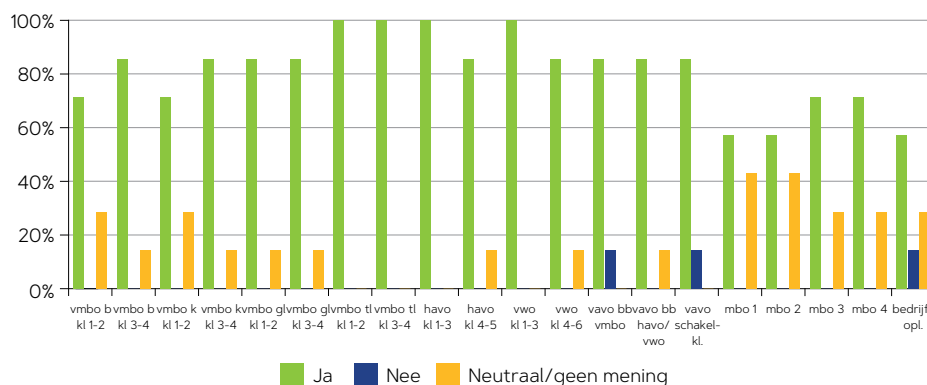
Het overgrote deel van de eerstegraads hbo-opleiders, 80% tot 100%, vindt dat de opleiding leraren goed voorbereidt het werken in de bovenbouw van het vmbo basis en kader, de boven- en onderbouw van de gemengde en theoretische leerweg, de havo en het vwo en de vavo. Een minder grote meerderheid, 57%-71%, vindt dat opleidingen goed voorbereiden op het werken in de onderbouw van het vmbo basis en kader en alle niveaus van het mbo en de bedrijfsopleidingen. De opleiding bereidt niet goed voor op het werken in de bovenbouw van de havo, het vwo, de vavo havo/vwo en schakelklassen en de bedrijfsopleidingen.

De opleiders van de universitaire eerstegraads lerarenopleidingen vinden dat hun opleiding leraren vooral goed voorbereidt op het werken in theoretische leerweg van het vmbo, de havo, het vwo en de vavo. De opleiding bereidt niet goed voor op het werken in het vmbo basis, kader, gemengde leerweg, het mbo en de bedrijfsopleidingen.

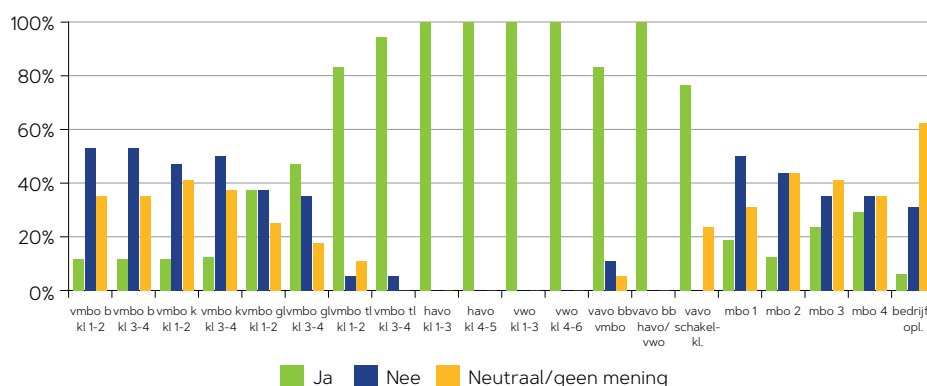
Grafiek 24: 'De opleiding waarvoor ik werk geeft een leraar voldoende bagage om te werken in de volgende schoolsoorten/-niveaus:' Antwoorden tweedegraads lerarenopleiders (n=27)

Grafiek 25: 'De opleiding waarvoor ik werk geeft een leraar voldoende bagage om te werken in de volgende schoolsoorten/-niveaus.' Antwoorden eerstegraads lerarenopleiders hbo (n=7)

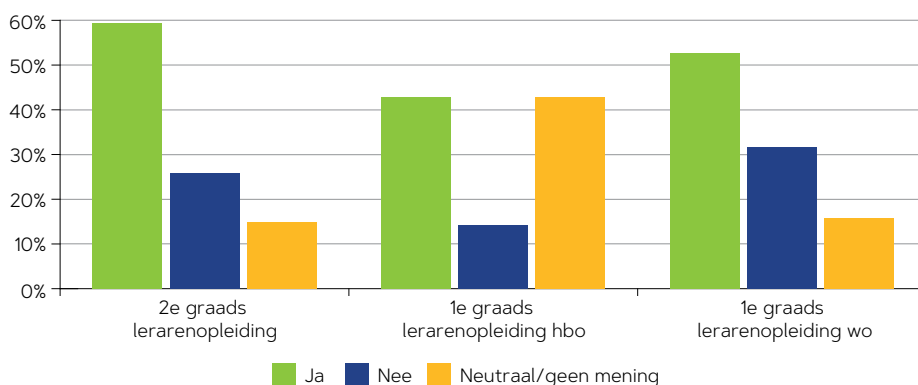

Grafiek 26: 'De opleiding waarvoor ik werk geeft een leraar voldoende bagage om te werken in de volgende schoolsoorten/-niveaus.' Antwoorden eerstegraads lerarenopleiders wo (ULO, n=19)

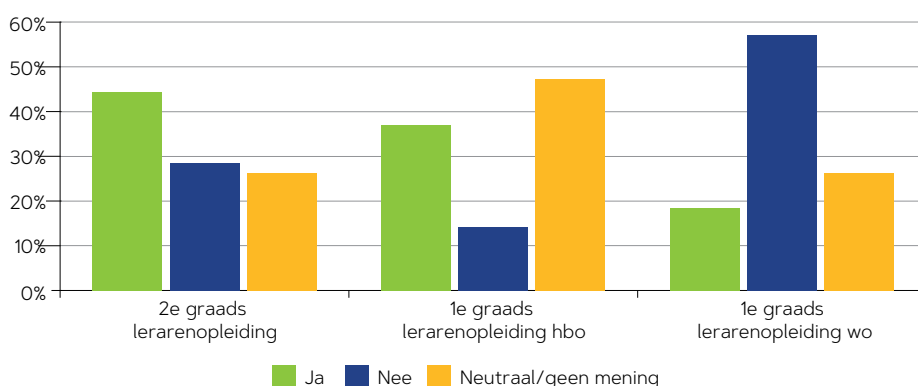

Opleiders vinden dat de tweedegraads lerarenopleidingen leraren redelijk goed voorbereid op het geven van passend onderwijs in het vo en in mindere mate in het mbo. Respectievelijk 59% en 44% zegt dat de opleiding daar goed op voorbereid, 26% en 37% zegt van niet. De eerstegraad hbo-opleidingen bereiden minder goed voor op het geven van passend onderwijs. Voor het vo zegt 43% dat de opleiding daar goed op voorbereid, voor het mbo 29%. Voor beide sectoren zegt 14% dat de opleiding daar niet goed op voorbereid. De universitaire eerstegraad lerarenopleidingen bereiden redelijk voor op het geven van passend onderwijs in het vo, maar niet in het mbo. Respectievelijk 52% en 26% zegt dat de opleiding goed voorbereid op passend onderwijs in het vo en mbo, 32% en 47% zegt van niet.

Grafiek 27: 'De opleiding waarvoor ik werk geeft een leraar voldoende bagage gegeven om goed 'passend onderwijs' te kunnen geven aan leerlingen in het voortgezet onderwijs. Weergegeven per opleiding.

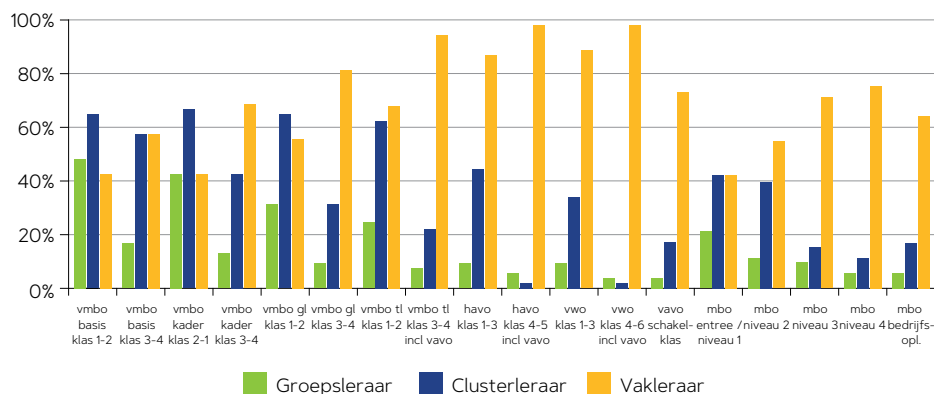
Grafiek 28: 'De opleiding waarvoor ik werk geeft een leraar voldoende bagage gegeven om goed 'passend onderwijs' te kunnen geven aan leerlingen in het middelbaar beroepsonderwijs.' Weergegeven per opleiding.

Welke leraar voor welk(e) schoolsoort/-niveau?

Opleiders vinden dat een vakleraar in alle niveaus van het vo en mbo nodig is. Daarnaast zou een clusterleraar met name in het vmbo basis en kader en de onderbouw van de gemengde en theoretische leerweg van het vmbo een goede meerwaarde hebben. In mindere mate kan de clusterleraar volgens opleiders een rol vervullen in de bovenbouw van de gemengde en theoretische leerweg van het vmbo, de onderbouw van havo en vwo en in niveau 1 en 2 van het mbo. De groepsleraar tenslotte kan goed een rol vervullen in de onderbouw van het vmbo basis en kader en, in mindere mate, in de onderbouw van de gemengde en theoretische leerweg van het vmbo en in de entree-opleidingen van het mbo.

Grafiek 29: 'Geef per schoolsoort/-niveau aan welk type leraar gewenst is. Per schoolsoort/-niveau kunnen meerdere typen leraar naast elkaar werkzaam zijn.'

Brede bevoegdheden versus differentiatie

Net als bij leraren is de groep opleiders die geen voorstander van smallere bevoegdheden, meer differentiatie en de daarmee gepaard gaande smallere inzetbaarheid groter dan de groep die daar wel voorstander van is. De groep die geen voorstander is van een aparte bevoegdheid voor het 10-14 onderwijs is met 57% drie keer zo groot als de groep die dat wel ziet zitten (19%) en de groep die geen voorstander is van een aparte bevoegdheid voor de eerste twee jaren van het vo is met 56% ruim twee keer zo groot als de groep die dit wel ziet zitten (26%). Het verschil tussen voor- en tegenstanders van een aparte bevoegdheid voor het mbo ligt met resp. 37% en 43% minder ver uit elkaar. Opleiders vinden over het algemeen dat het lesgeven in de avo-vakken binnen het mbo meer gelijkenis heeft met lesgeven in de avo-vakken binnen het vo dan lesgeven in het beroepsgerichte onderwijs van het mbo.

Ook wat betreft de zorgleerlingen, zoals leerlingen van het vso en het praktijkonderwijs, en het praktijkgerichte onderwijs in het vo en mbo liggen opleiders op dezelfde lijn als leraren: de groep die voor een aparte bevoegdheid is voor deze twee soorten onderwijs is met resp. 65% en 63% 4 à 5 keer zo groot als de groep die daar niet voor is (resp. 15% en 13%).

Opleiders vinden net als de mbo-docenten dat het voor het mbo wenselijk is om de huidige mogelijkheid tot brede inzetbaarheid wettelijk te beperken tot bepaalde clusters van vakken/beroepen/opleidingen. 81% is hier voorstander van en slechts 6% niet. Dit betekent dat een docent alleen mag lesgeven in het cluster van verwante vakken/ beroepen/ opleidingen waarvoor hij of zij is opgeleid.

Tabel 12: Reacties op de stellingen over brede versus smalle bevoegdheden

	EENS	ONEENS	NEUTRAAL / GEEN MENING
Het is wenselijk om voor groep 7 van het basisonderwijs t/m klas 2 van het voortgezet onderwijs (10-14 jaar) een aparte bevoegdheid te hebben.	19%	57%	24%
Het is wenselijk om een aparte bevoegdheid te hebben voor zorgleerlingen, zoals leerlingen uit het vso en praktijkonderwijs.	65%	15%	20%
Het is wenselijk om voor jaar 1 en 2 van het voortgezet onderwijs een aparte bevoegdheid te hebben, waarmee een leraar meerdere verwante vakken geeft op basaal niveau en leerlingen minder verschillende vakleraren hebben.	26%	56%	19%
Het is wenselijk om een aparte bevoegdheid te hebben voor het praktijkgerichte onderwijs in het vmbo en mbo.	63%	13%	24%
Het is wenselijk om de mogelijkheid tot brede inzetbaarheid van docenten in het mbo wettelijk te beperken tot bepaalde clusters van vakken/beroepen/opleidingen. Dit betekent dat je alleen mag lesgeven in het cluster van verwante vakken/ beroepen/ opleidingen waar je voor opgeleid bent.	81%	6%	13%
Het is wenselijk om voor docenten in het mbo een aparte bevoegdheid te hebben, waarmee iemand specifiek voor het mbo wordt opgeleid en alleen inzetbaar is in het mbo en niet in het vo.	37%	43%	20%
Het is goed dat er een bevoegdheid is waarmee leraren zowel in alle onderwijsniveaus van het voortgezet onderwijs als in het mbo werkzaam kunnen zijn.	54%	33%	13%
Het is wenselijk om een aparte bevoegdheid te hebben voor docenten in het beroepsgerichte onderwijs van het vmbo en mbo.	54%	19%	29%
Lesgeven in de avo-vakken binnen het mbo heeft meer gelijkenis met lesgeven in de avo-vakken binnen het vo dan lesgeven in het beroepsgerichte onderwijs van het mbo.	46%	6%	48%
Eerstegraads docenten zijn onmisbaar in het mbo.	39%	24%	37%
Meer differentiatie in de bevoegdheden (kleinere bevoegdheden/meer maatwerk) is onwenselijk omdat een leraar daarmee smaller inzetbaar is.	44%	37%	19%
Meer differentiatie in bevoegdheden (kleinere bevoegdheden/meer maatwerk) maakt het leraarschap aantrekkelijker.	28%	48%	24%
Het is wenselijk dat er meer verschillende leraren komen in het onderwijs met elk hun eigen doelgroep (bv. eerste 2 leerjaren, beroepsgericht, speciaal onderwijs).	22%	48%	30%

Teambevoegdheid

Net als bij leraren is bij opleiders de groep die teambevoegdheid geen gewenste oplossing vindt voor issues omtrent bevoegdheden groter dan de groep die dit wel een gewenste oplossing vindt. Dit geldt zowel voor vakoverstijgend onderwijs in de eerste twee leerjaren van het vo, als voor het 10-14 onderwijs en voor het lerarentekort.

Een ruime meerderheid (54%) vindt dat een leraar niet de verantwoordelijkheid zou moeten dragen voor het onderwijs dat een collega van een ander vakgebied binnen een team geeft over zijn eigen vakgebied. Ongeveer een derde (32%) vindt dat dat wel kan. Opleiders zijn verdeeld over de vraag of het wenselijk is dat een leraar verantwoordelijkheid kan dragen voor de toetsing van collega's uit andere vakgebieden: evenveel opleiders vinden dat dit wel als niet kan. Leraren zelf zien dit in meerderheid echter niet zitten.

Tabel 13: Reacties op de stellingen over teambevoegdheid

	EENS	ONEENS	NEUTRAAL / GEEN MENING
Het is wenselijk om voor vakoverstijgend onderwijs in de onderbouw van het vo te werken met een teambevoegdheid zoals hierboven beschreven.	39%	50%	11%
Teambevoegdheid is een gewenste oplossing voor het 10-14 onderwijs.	22%	63%	15%
Teambevoegdheid is een gewenste oplossing voor het lerarentekort: leraren uit verschillende vakken kunnen een tekortvak geven onder verantwoordelijkheid van een vakbevoegde leraar.	15%	72%	13%
Ik vind het goed dat een leraar binnen een team de verantwoordelijkheid draagt voor het onderwijs dat collega's geven over zijn vakgebied.	32%	54%	15%
Ik vind het goed dat een leraar binnen een team de verantwoordelijkheid draagt voor de toetsing die collega's afnemen over zijn vakgebied.	43%	43%	13%

